

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΠΡΟΕΛΕΓΧΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ Σ.Π.Ε.

ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

«Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και
Εσωτερικών Υδάτων»

(Χρηματοδοτικός Μηχανισμός ΕΟΧ 2009 – 2014)

Συντάχθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του άρθρου 11 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5.9.2006) «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001»

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

Ακρωνύμιο	Περιγραφή
ΔΑ	Διαχειριστική Αρχή
ΕΓΥ	Ειδική Γραμματεία Υδάτων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΖΔ	Ειδική Ζώνη Διατήρησης
ΕΛΚΕΘΕ	Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
ΕΣ	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥΣΠΕΔ	Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΙΓΜΕΜ	Ινστιτούτο Γεωλογικών & Μεταλλευτικών Ερευνών & Μελετών
ΚΣ	Κανονισμός του Συμβουλίου
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΠΕΠ	Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα
ΣΕΠΕ	Στρατηγική Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
Δ	Δικαιούχος
ΤΠ	Τομέας Παρέμβασης
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής
ΥΠΕΧΩΔΕ	(πρώην) Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων
ΦΠΠΕ	Φάκελος Περιβαλλοντικού Προ-Ελέγχου
ΧΜ	Χρηματοδοτικός Μηχανισμός

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	4
1.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΚΟΠΟΣ.....	4
1.2	ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	4
1.3	ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	5
2.	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	7
2.1	ΣΚΟΠΟΣ & ΣΤΟΧΟΙ.....	7
2.2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	8
2.3	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	10
2.4	ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	11
2.5	ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΡΓΩΝ	13
2.6	ΧΡΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	14
2.7	ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.....	14
2.8	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	18
2.9	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	19
3.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	22
3.1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ.....	22
3.2	ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	31
3.3	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	36
4.	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	38
4.1	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ	38
4.2	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	39
4.3	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ	43
5.	ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	50
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΧΑΡΤΕΣ - ΣΧΕΔΙΑ.....	51

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΚΟΠΟΣ

Ο παρών Φάκελος Διαδικασίας Περιβαλλοντικού Προελέγχου καταρτίστηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 5 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5.9.2006) «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001», προκειμένου η αρμόδια αρχή να εξετάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον από την υλοποίηση του Προγράμματος «**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ**» στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009-2014.

Το περιεχόμενο του φακέλου ακολουθεί τη σειρά και το είδος των αναφορών και λοιπών στοιχείων που προβλέπονται από το Παράρτημα IV «Περιεχόμενο Φακέλου Διαδικασίας Περιβαλλοντικού Προελέγχου» της ανωτέρω ΚΥΑ.

1.2 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Για την περίοδο 2009 – 2014 ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ) παρέχει οικονομική βοήθεια προς τα 12 νεότερα κράτη μέλη της ΕΕ και την Ελλάδα, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Οι επιχορηγήσεις του ΕΟΧ συγχρηματοδοτούνται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία (Δότεριες χώρες).

Οι γενικοί στόχοι του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014 είναι: 1) η μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και 2) η ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ των Δότεριων Χωρών και των Δικαιούχων Χωρών μέσω οικονομικής ενίσχυσης σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας.

Η χρηματοδότηση υποστηρίζει προγράμματα και έργα σε τομείς προτεραιότητας που συμφωνούνται με κάθε χώρα. Η προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, η κλιματική αλλαγή και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η κοινωνία των πολιτών, η ανθρωπιστική και

κοινωνική ανάπτυξη, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και η έρευνα αποτελούν βασικούς τομείς υποστήριξης.

Το Μνημόνιο Κατανόησης για την υλοποίηση του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014 υπογράφηκε μεταξύ της Ελλάδας (Δικαιούχος) και των Δοτριών Χωρών και είναι σε ισχύ από την 8 Νοεμβρίου 2011.

Το πρόγραμμα «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» που τελικά επιλέχθηκε, μετά από διαβούλευση και διαπραγμάτευση μεταξύ εκπροσώπων της Ελλάδας και των δότριων χωρών, καλύπτει τον Τομέα Προτεραιότητας «Περιβαλλοντική Προστασία και Διαχείριση» του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014.

1.3ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Αρμόδιο όργανο για τη Διαχείριση του προγράμματος «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» ορίστηκε το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ).

Με το αρ. πρωτ. 152/4.2.2011 έγγραφό του, ο θεματικά αρμόδιος από την πλευρά της Ελλάδας, Ειδικός Γραμματέας Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, υποδεικνύει ως υπεύθυνο συντονιστή / διαχειριστή του εν λόγω προγράμματος την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων (ΕΥΣΠΕΔ) του ΥΠΕΚΑ.

Με βάση το Παράρτημα Β του προαναφερόμενου υπογεγραμμένου Μνημονίου Κατανόησης για την υλοποίηση του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014, αρμόδια Διαχειριστική Αρχή του εν λόγω Προγράμματος ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΚΑ.

Στην ΚΥΑ 15078/22.03.2012 (ΦΕΚ 980/Β/29.03.2012) «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 19883/2008 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ 1957/Β/2008) με τίτλο «Διάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 5γ του άρθρου 5 του ν.3614/2007», ορίζεται ότι η ΕΥΣΠΕΔ ασκεί όλες τις αρμοδιότητες και έχει όλες τις υποχρεώσεις, που απορρέουν από τον Κανονισμό για την εφαρμογή του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού (ΧΜ) του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2009–2014 και ειδικότερα του άρθρου 5 αυτού.

Η ΕΥΣΠΕΔ έχει την ευθύνη του σχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος σύμφωνα με τις αρχές της οικονομίας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τα τρία θέματα γενικού ενδιαφέροντος που πρέπει να διέπουν το πρόγραμμα σύμφωνα με το πρωτόκολλο 3β και το Άρθρο 1.6 των Κανονισμών: Χρηστή διακυβέρνηση, Αειφόρος Ανάπτυξη και Ισότητα Φύλων.

Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση και η εξασφάλιση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των εσωτερικών και θαλάσσιων υδάτων και η συμβολή στη συνολική προστασία του περιβάλλοντος.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1 ΣΚΟΠΟΣ & ΣΤΟΧΟΙ

Οι στρατηγικοί στόχοι του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014 είναι:

1. Η συμβολή στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Και

2. Η ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ Δότριων Χωρών και των Δικαιούχων Χωρών

Οι ανωτέρω στόχοι επιτυγχάνονται μέσω οικονομικής ενίσχυσης σε συγκεκριμένους Τομείς Προτεραιότητας:

- Προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος,
- Κλιματική αλλαγή και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- Κοινωνία των πολιτών,
- Ανθρωπιστική και κοινωνική ανάπτυξη, και
- Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και
- Ακαδημαϊκή Έρευνα (εφόσον αφορά σε έναν ή περισσότερους από τους ανωτέρω τομείς προτεραιότητας)

Το πρόγραμμα «**Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων**», καλύπτει τμήμα του πρώτου Τομέα Προτεραιότητας «Περιβαλλοντική Προστασία και Διαχείριση» του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ 2009 – 2014.

Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση και η εξασφάλιση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των εσωτερικών και θαλάσσιων υδάτων και η συμβολή στη συνολική προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των διαθέσιμων ποσοτήτων καλής ποιότητας νερού (επιφανειακών και υπογείων υδάτων), την προστασία της βιοποικιλότητας, και την υιοθέτηση πρακτικών που συμβάλουν στην αιεφόρο χρήση και διαχείριση των πολύτιμων υδατικών πόρων.

2.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Προκειμένου να επιτευχθεί ο ανωτέρω στόχος, το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει έργα, όπως μελέτες, έρευνες, προγράμματα εκπαίδευσης/ κατάρτισης ή ευαισθητοποίησης, προγράμματα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων, τοπικές παρεμβάσεις περιβαλλοντικής αποκατάστασης και άλλα επιδεικτικά ή πιλοτικά έργα που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της παρακολούθησης, διαχείρισης και προστασίας των εσωτερικών υδάτων και των θαλάσσιων πόρων σε Εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Η υλοποίηση των παραπάνω κατηγοριών έργων θα συμβάλει στην ενίσχυση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής και της επιχειρηματικότητας σε περιοχές που αντιμετωπίζουν οξυμένα περιβαλλοντικά προβλήματα και / ή οικονομικές δυσκολίες.

Το αντικείμενο στο οποίο το πρόγραμμα θα επικεντρωθεί είναι οι υδατικοί πόροι (επιφανειακοί και υπόγειοι), των οποίων η κατάσταση επιδέχεται βελτίωσης. Υψηλή προτεραιότητα θα δοθεί στη βελτίωση της παρακολούθησης, της προστασίας και της ορθής διαχείρισης των θαλάσσιων πόρων, ενώ ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις παράκτιες περιοχές που απειλούνται από διάβρωση και ρύπανση με στόχο την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε τοπικό επίπεδο.

Με σκοπό τη βελτίωση των διμερών σχέσεων της Ελλάδας και των Δότριων Χωρών θα προωθηθούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ανταλλαγή και μεταφορά τεχνογνωσίας, εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των δημόσιων φορέων, των δύο χωρών.

Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων και των ίσων ευκαιριών και γενικότερα χωρίς διακρίσεις (φύλου, τάξης θρησκευτικού ή γενετήσιου προσανατολισμού). Θα υιοθετηθούν πρακτικές ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην υλοποίηση των έργων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί σε ευάλωτες ομάδες ή ειδικές κατηγορίες του γενικού πληθυσμού. Περαιτέρω θα ληφθούν υπόψη οι ανάγκες όλων αυτών που θα επηρεαστούν από τις παρεμβάσεις του προγράμματος, ενώ οι Δικαιούχοι θα έχουν αυτονότητα την υποχρέωση

να συμμορφώνονται απόλυτα με το θεσμικό πλαίσιο και να λειτουργήσουν με διαφανή και αποτελεσματικό τρόπο.

Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί μέσω τεσσάρων Κατηγοριών Δράσεων:

- **Κατηγορία Δράσεων 1:** Βελτίωση της διαχείρισης των θαλάσσιων και εσωτερικών υδατικών πόρων
- **Κατηγορία Δράσεων 2:** Βελτίωση της παρακολούθησης των θαλάσσιων υδάτων
- **Κατηγορία Δράσεων 3:** Προώθηση της ευαισθητοποίησης / εκπαίδευσης / κατάρτισης σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων – Προώθηση των διμερών σχέσεων Ελλάδας Δότριων Χωρών
- **Κατηγορία Δράσεων 4:** Τεχνική βοήθεια (Υποστήριξη της προετοιμασίας και υλοποίησης του προγράμματος)

Συμπερασματικά, το πρόγραμμα στοχεύει να συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος, μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των θαλάσσιων και των εσωτερικών υδάτων. Οι κύριοι στόχοι είναι: η προστασία της βιοποικιλότητας, η επίτευξη καλής κατάστασης της ποιότητας του νερού, η προστασία της δημόσιας υγείας, και η αντιμετώπιση και πρόληψη της ρύπανσης των υδάτων και της διάβρωσης των ακτών.

Το πρόγραμμα απευθύνεται στους ακόλουθους δυνητικούς δικαιούχους:

Φορείς της Δημόσιας Διοίκησης, όπως νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, φορείς της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Μπορούν επίσης να συμμετάσχουν μη-κυβερνητικές οργανώσεις, επιχειρηματικές ενώσεις, συνδικάτα, ακαδημαϊκά και ερευνητικά επιστημονικά ιδρύματα, καθώς και φορείς/φυσικά πρόσωπα από τις τοπικές κοινωνίες ή το χώρο της εκπαίδευσης. Ο σημαντικότερος παράγοντας που θα ληφθεί υπόψη για την προώθηση των έργων και προγραμμάτων αποκατάστασης είναι η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. Το έργο ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης/κατάρτισης θα απευθύνονται κυρίως στις τοπικές κοινωνίες καθώς και σε φυσικά πρόσωπα, όπως πχ. τους βιο-ιχθυοκαλλιεργητές, τους ψαράδες, τους εκπαιδευτικούς, τους φοιτητές, τους μαθητές κλπ.

Εναπόκειται στον αιτούντα φορέα (δικαιούχο) να εκπονήσει την πρότασή του βάσει της περιγραφής που περιλαμβάνεται στη σχετική κατηγορία, των διατάξεων της αντίστοιχης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και του κανονισμού του ΕΟΧ. Κάθε

πρόταση για έργο πρέπει να προδιαγράφει τη συμβολή του στους στόχους του προγράμματος μέσω της επιλογής του κατάλληλου συνδυασμού δράσεων.

2.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η περιοχή στην οποία δύναται να παρέμβει το πρόγραμμα με υλοποίηση έργων και άλλων δραστηριοτήτων περιλαμβάνει:

- τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές που ανήκουν στην Ελληνική Επικράτεια στο Ιόνιο Πέλαγος και το Αιγαίο Πέλαγος (περιλαμβάνονται το Κρητικό, Θρακικό, Μυρτώο, Ικάριο και Καρπάθιο Πέλαγος),

- τις χερσαίες περιοχές της ελληνικής επικράτειας όπου απαιτείται παρέμβαση σχετική με βιώσιμη διαχείριση εσωτερικών (επιφανειακών και υπόγειων) υδάτινων πόρων (π.χ. Λεκάνη Απορροής Ποταμού, περιβαλλοντικά ευαίσθητες ή και επιβαρυμένες περιοχές, περιοχές με χαμηλό ισοζύγιο υδάτινων πόρων κλπ).

- Μικρό τμήμα των ενεργειών ενημέρωσης, εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης ενδέχεται να λάβει χώρα και σε περιοχές εκτός Ελληνικών συνόρων (κυρίως στις Δότριες χώρες Νορβηγία – Ισλανδία – Λιχτενστάιν). Δεν επηρεάζεται όμως ο «χάρτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων» από την υλοποίηση του προγράμματος, καθώς οι εν λόγω ενέργειες επιδρούν στην αποκόμιση εμπειριών και καλών πρακτικών από την ελληνική πλευρά, με όφελος που θα αποδοθεί στον τομέα διαχείρισης υδάτων της Ελληνικής Επικράτειας.

Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα δεν θα παρέμβει σε όλες τις αναφερόμενες περιοχές, αλλά σε τμήμα τους που θα καθορίζεται γεωγραφικά ανάλογα με την αναγκαιότητα και την ωριμότητα των έργων και δράσεων που θα εντάσσονται σε αυτό.

Στο Παράρτημα, παρατίθεται ενδεικτικά ο Χάρτης 1 - Απόσπασμα από το Παράρτημα II του Ν.3983/2011 «Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις», όπου εμφανίζονται οι θαλάσσιες υποπεριοχές ευθύνης για την εφαρμογή της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ.

2.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» περιλαμβάνει έργα των εξής κατηγοριών:

- **Μελέτες – Έρευνες**

με σκοπό ενδεικτικά κι όχι περιοριστικά: την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των υδάτων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται σε αυτά, τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, τον καθορισμό σειράς περιβαλλοντικών στόχων, τη δημιουργία προγράμματος παρακολούθησης για τη συνεχή αξιολόγηση και την τακτική αναπροσαρμογή των στόχων συναφών δεικτών, την κατάρτιση προγραμμάτων μέτρων, την ποιοτική ή ποσοτική αποκατάσταση υδάτινων σωμάτων κλπ.

Προβλέπονται ακόμη μελέτες, προγράμματα ή/και έργα για τον έλεγχο της διάβρωσης ακτών.

- **Προγράμματα παρακολούθησης υδάτων**

Εφαρμογή των προγραμμάτων παρακολούθησης των υδάτων (δειγματοληψίες από θαλάσσια, παράκτια, επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, εργαστηριακός έλεγχος, μετρήσεις σε τοπικούς εγκατεστημένους σταθμούς ή όργανα ή ακόμη και τοποθέτηση μικρών εγκαταστάσεων μετρήσεων).

Στο Πρόγραμμα έχει περιληφθεί ένα προκαθορισμένο έργο το οποίο αφορά στην εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης των θαλασσιών υδάτων, σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας 2008/56/ΕΚ., το οποίο θα διασφαλίσει τη συνεχή εκτίμηση της περιβαλλοντικής κατάστασής τους και τη συμμόρφωση με την ισχύουσα ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

- **Έργα Περιβαλλοντικής Αποκατάστασης**

Σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές όπως υγρότοπους, περιοχές με υποβαθμισμένη ποιότητα υδάτων ή με ιδιαίτερη επιβάρυνση από ρύπανση ή ακόμη και σε περιοχές με αρνητικό ισοζύγιο υδατικών πόρων, ενδέχεται να υπάρξουν έργα και δράσεις που αμβλύνουν το υφιστάμενο πρόβλημα (π.χ. με αποκλεισμό της

πηγής ρύπανσης ή με εφαρμογή ειδικών μέτρων ή παρεμβάσεων) που θα έχουν ως αποτέλεσμα την προστασία και αποκατάσταση επιβαρημένων οικοσυστημάτων, την αύξηση του διαθέσιμου νερού στα επιφανειακά και υπόγεια αποθέματα, και την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης των παράκτιων περιοχών τόσο από άποψη διάβρωσης όσο και ρύπανσης. Πρόκειται για μικρά έργα τοπικής εμβέλειας που όμως θα συνεισφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας ή/και της ποσότητας των υδάτων στην ευρύτερη περιοχή των παρεμβάσεων.

- **Δράσεις ευαισθητοποίησης στα θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων**

Προώθηση ενεργειών ευαισθητοποίησης οι οποίες θα περιλαμβάνουν διαλέξεις, σεμινάρια, επιτόπιες επισκέψεις Οι παράκτιοι πληθυσμοί είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την προώθηση των έργων του προγράμματος αυτού. Σεμινάρια/ενέργειες κατάρτισης με θέμα την υποβάθμιση των θαλάσσιων πόρων, τους κινδύνους από την ρύπανση των υδατικών πόρων και τη διάβρωση της ακτογραμμής κρίνονται απαραίτητα.

Η εκπαίδευση/κατάρτιση/ευαισθητοποίηση πάνω σε μέτρα για την προστασία και αποκατάσταση του υδατικού περιβάλλοντος, θα συμβάλει ώστε ο πληθυσμός των παράκτιων περιοχών να κατανοήσει καλύτερα τη σημασία του περιβάλλοντος για τη ζωή τους ή και να επενδύσει γνώση σε μεθόδους και τεχνικές αλιείας που αποφορτίζουν τις πιέσεις προς το αλιευτικό απόθεμα.

- **Ενέργειες κατάρτισης – εκπαίδευσης - επιμόρφωσης σε θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων**

Προώθηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για την ανταλλαγή και μεταφορά τεχνογνωσίας, εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των δημόσιων φορέων, των χωρών Ελλάδας και Δότριων Χωρών. Επίσης, στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος θα προωθηθούν υποτροφίες ή ενισχύσεις για σπουδές / εκπαίδευση / κατάρτιση σε συναφείς τομείς σε πανεπιστήμια / ιδρύματα / οργανισμούς των κρατών-χορηγών

Στήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων κατάρτισης για τη διαχείριση της αλιείας, την ενίσχυση των πόρων και την θαλάσσια

υδατοκαλλιέργεια θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών

2.5 ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΡΓΩΝ

Από την περιγραφή του χαρακτήρα των δράσεων και των έργων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του προγράμματος όπως αναλύθηκαν ανωτέρω προκύπτει ότι το μέγεθός του θα είναι «μικρό» έως «πολύ μικρό».

Αυτό διαφαίνεται τόσο από τον οικονομικό τους χαρακτήρα (μικρός προϋπολογισμός), όσο και από το χωρικό τους χαρακτήρα (τοπικές παρεμβάσεις).

Εξάλλου πολλές από τις ενέργειες είναι άυλες (π.χ. εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση), οι οποίες ξεφεύγουν από τα καθορισμένα πλαίσια μέτρησης του «μεγέθους έργου».

Για λόγους αναφοράς παρατίθεται κατωτέρω σε μορφή πίνακα ενδεικτικός επιμερισμός του Προϋπολογισμού του Προγράμματος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ					Μη Επιλέξιμη Δαπάνη (d)	Συνολική Δαπάνη (e) = (c) + (d)
	ΕΟΧ (a)	Εθνική Συμμετοχή (b)	Συνολική Επιλέξιμη Δαπάνη (c) = (a)+(b)			
	€	€	€	% of total		
Διαχείριση Έργου	340,000	60,000	400,000	3.58%	0	400,000
Στόχος (outcome) 1	5,100,000	900,000	6,000,000	53.63 %	0	6,000,000
Στόχος (outcome) 2	2,975,000	525,000	3,500,000	31.28 %	0	3,500,000
Στόχος (outcome) 3	909,500	160,500	1,070,000	9.56%	0	1,070,000
Διμερείς σχέσεις	170,000	30,000	200,000	1.79%	0	200,000
Συμπληρωματικές Δράσεις	0	0	0	0.00%	0	0
Προετοιμασία Προγράμματος	15,500	2,735	18,235	0.16%	0	18,235
ΣΥΝΟΛΟ	9,510,000	1,678,235	11,188,235	100%	0	11,188,235

2.6 ΧΡΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Η έννοια της «χρήσης» φυσικών πόρων συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με την οικονομική αξιοποίηση ή εκμετάλλευση των πρωτογενών υλών, γεγονός που αποκλείει «εξ ορισμού» το εν λόγω πρόγραμμα από την εξέταση χρήσης φυσικών πόρων.

Οι δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος δεν θα κάνουν χρήση και δεν θα οδηγήσουν σε χρήση ενεργών ή εν δυνάμει ενεργών φυσικών πόρων, αφού ο κοινός τους στόχος είναι η βελτίωση και η εξασφάλιση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των εσωτερικών και θαλάσσιων υδάτων (που αποτελούν φυσικό πόρο) και η συμβολή στη συνολική προστασία του περιβάλλοντος.

Πιο συγκεκριμένα, από την εξέταση των δράσεων του προγράμματος που αναλύονται στο κεφ. 2.4, είναι προφανές ότι δεν απαιτείται η χρήση φυσικών πόρων για την υλοποίησή τους. Η μόνη δράση που ενδέχεται να παραπέμπει σε αμελητέα χρήση φυσικών πόρων είναι τα έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης και τα προγράμματα παρακολούθησης υδάτων, όπου ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν:

- μικρές ποσότητες ορυκτών πόρων (αδρανή υλικά σε τοπικές μικρές παρεμβάσεις), από κατάλληλα αδειοδοτημένους προμηθευτές και

- πετρελαιοειδή καύσιμα (για τη μεταφορά στις θέσεις δειγματοληψιών ή κατασκευής των τοπικών παρεμβάσεων).

Τα έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης που έχουν ως στόχο την αξιοποίηση υδάτινων συστημάτων (π.χ. σε παράκτιους – καρστικούς υδροφορείς), ή την βελτίωση της ποιοτικής κατάστασης των υδάτων στην περιοχή των τοπικών παρεμβάσεων, δεν θεωρείται ότι κάνουν χρήση υδάτινων φυσικών πόρων, αλλά τουναντίον θα αποσκοπούν στη βιώσιμη διαχείρισή τους.

2.7 ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Το πρόγραμμα «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» συσχετίζεται άμεσα με την εφαρμογή της κοινοτικής και εθνικής περιβαλλοντικής

νομοθεσίας σχετικά με τη διαχείριση και προστασία των υδάτων που αναλύεται κατωτέρω:

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- **Οδηγία 2008/56/ΕΚ «περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον» (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική)**

θεσπίζει το πλαίσιο με βάση το οποίο πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη ή τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος μέχρι το έτος 2020.

Στόχος της οδηγίας είναι η προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος από την υποβάθμιση ή, όπου αυτό είναι εφικτό, η αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε περιοχές όπου έχουν επηρεαστεί αρνητικά, η πρόληψη και η μείωση των επιβαρυντικών εισροών στο θαλάσσιο περιβάλλον, με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις ή κίνδυνοι για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα, τα θαλάσσια οικοσυστήματα, την ανθρώπινη υγεία ή τις θεμιτές χρήσεις της θάλασσας.

- **Οδηγία 2000/60 «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων»**

θεσπίζει το πλαίσιο για την αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων και την προστασία των σχετικών οικοσυστημάτων.

Πρωταρχικός στόχος της οδηγίας είναι η επίτευξη αποδεκτής ποιότητας στα ύδατα με την εφαρμογή σχεδίων ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων. Η εφαρμογή της οδηγίας έχει μεγάλη σημασία για τις προστατευόμενες περιοχές, την ποιότητα του νερού και την υγεία του ανθρώπου.

- **Η Οδηγία 91/271/ΕΟΚ «για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων»**

Στόχος της οδηγίας που αφορά στη συλλογή, επεξεργασία και την διάθεση των αστικών λυμάτων, είναι η προστασία του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις των απορρίψεων αστικών λυμάτων και τις απορρίψεις κάποιων βιομηχανικών μονάδων.

- **Η οδηγία 2006/7/ΕΚ «για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης»**

Ο κύριος στόχος της οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος από τη περιττωματική ρύπανση σε ύδατα κολύμβησης. Τα κράτη μέλη οφείλουν να προσδιορίσουν δημοφιλείς περιοχές κολύμβησης και να παρακολουθούν την ποιότητα του νερού σ' αυτές, καθ' όλη τη διάρκεια της κολυμβητικής περιόδου.

- **Η Οδηγία 2009/90/ΕΚ «για την θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»**

- **Η Οδηγία 2006/118/ΕΚ «σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση»**

- **Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας**

Στοχεύει στην προστασία περίπου 220 οικοτόπων και περίπου 1.000 ειδών που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της οδηγίας και είναι είδη και οικότοποι που θεωρούνται ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στην οδηγία.

- **Η Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών**

Αφορά στη διατήρηση όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών. Έχει αντικείμενο την προστασία και τη διαχείριση των ειδών αυτών και ρυθμίζει την εκμετάλλευσή τους.

- **Οδηγία 78/659/ΕΟΚ, της 18ης Ιουλίου 1978 σχετικά με την ποιότητα των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτίωσης για τη διατήρηση της ζωής των ψαριών, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 91/692/ΕΟΚ (και όπως επιπλέον τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 1882/2003 / ΕΚ) και τον Κανονισμό 807/2003/ΕΚ.**

Ο στόχος της ανωτέρω οδηγίας είναι η προστασία, βελτίωση της ποιότητας των ρεόντων ή στάσιμων γλυκών υδάτων μέσα στα οποία ζουν ψάρια ή, μπορούν να ζήσουν ψάρια (εάν η ρύπανση ήταν μικρότερη ή είχε εξαλειφθεί) που ανήκουν σε:

- ενδημικά είδη,

ή

- είδη που η παρουσία τους είναι επιθυμητή για σκοπούς διαχείρισης των υδάτων από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

- **Η οδηγία για τα οστρακοειδή: οδηγία 79/923/ΕΟΚ, της 30ής Οκτωβρίου 1979, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/692/ΕΟΚ του Συμβουλίου (και περαιτέρω τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1882/2003/ΕC) περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για τα οστρακοειδή.**

Ο στόχος της οδηγίας για τα οστρακοειδή είναι η προστασία, βελτίωση της ποιότητας των υδάτων, προκειμένου να υποστηρίξουν τη ζωή και ανάπτυξη των οστρακοειδών. Έχει σχεδιαστεί για την προστασία της υδάτινης πανίδας των διθύρων, και των γαστερόποδων μαλακίων, τα οποία περιλαμβάνουν: στρείδια, μύδια, κυδώνια, χτένια και αχιβάδες. Η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να καθορίσουν τα ύδατα που χρήζουν προστασίας, προκειμένου να υποστηρίξει τη ζωή και ανάπτυξη των οστρακοειδών.

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- **Νόμος 3983/2011 «Εθνική Στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος»**

Ο νόμος ενσωματώνει τις απαιτήσεις και τους στόχους της οδηγίας 2008/56/ΕΚ σχετικά με τα θαλάσσια ύδατα στο εθνικό Δίκαιο.

- **Νόμος 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων»**

Ενσωματώνει τις απαιτήσεις και τους στόχους της οδηγίας 2000/60/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο.

- **Προεδρικό Διάταγμα 51/2007**

Καθορίζει τα μέτρα και τις διαδικασίες για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.

- **N. 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος**

Ειδικότερα, το άρθρο 10 θεσπίζει γενικές κατευθύνσεις για την προστασία του νερού. Το άρθρο 28 καθορίζει τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους προκαλούν τη ρύπανση των υδάτων και στις επιχειρήσεις που λειτουργούν χωρίς τις απαραίτητες άδειες.

- Ν. 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»

2.8 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

▪ 6^ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Υδατικό Περιβάλλον

Η διασφάλιση της αειφόρου χρήσης και καλής ποιότητας των υδάτινων πόρων μας, μέσω της επίτευξης επιπέδων ποιότητας ύδατος που να μην προκαλούν απαράδεκτες επιπτώσεις και κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και της διασφάλισης ότι μακροπρόθεσμα τα ποσοστά άντλησης των υδάτινων πόρων μας είναι βιώσιμα, είναι ένας από τους στόχους του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον.

▪ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΟΚΓ) ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ (ΕΠΜ)

Υδατικό Περιβάλλον

Στην προσπάθεια διατήρησης της καλής ποιότητας των θαλασσίων υδάτων, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, ενισχύεται η περιβαλλοντική προστασία των θαλασσών κυρίως μέσω της οργάνωσης και του συντονισμού του Εθνικού Προγράμματος συστηματικής παρακολούθησης της θαλάσσιας ρύπανσης.

- **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 2007-2013 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ**

Υδατικό Περιβάλλον

Η ανάληψη δράσης ως προς την προώθηση επενδύσεων στις υποδομές όσον αφορά στα ύδατα, στο πλαίσιο της ενίσχυσης των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη περιλαμβάνεται στις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή.

Επίσης το προτεινόμενο πρόγραμμα δρα συμπληρωματικά με τα προγράμματα:

του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2014:

- ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη,
 - ο Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα,
 - ο Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας,
- στους τομείς της προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων

Καθώς και με τα προγράμματα:

- ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΑΛΙΕΙΑ 2007-2013 (ιδιαίτερα στον τομέα «Προστασία και βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος που σχετίζεται με τον αλιευτικό τομέα»)
- ο Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη 2007-2013 (συσχέτιση με γενικό στρατηγικό στόχο «Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων»)

2.9 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα συσχετίζεται άμεσα με περιβαλλοντικά προβλήματα στο πλαίσιο διαχείρισης των υδατικών πόρων:

α. Η έρευνα και η παρακολούθηση των υδρολογικών μεγεθών (επιφανειακών και υπόγειων, ποσοτικών και ποιοτικών) χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από αποσπασματικότητα και μέτριο επίπεδο αξιοπιστίας. Η ανάγκη διαμόρφωσης ενιαίου και συντονισμένου σε εθνικό επίπεδο προγράμματος είναι επιτακτική.

β. Τα προβλήματα, σχετικά με τη διαθεσιμότητα των υδατικών πόρων, συνεχώς επιτείνονται λόγω της σημαντικής αύξησης της κατανάλωσης, της μείωσης της εισροής των νερών των γειτονικών χωρών, της αλόγιστης χρήσης και υπερεκμετάλλευσης των εύκολα προσεγγίσιμων υδατικών πόρων, καθώς και λόγω της ρύπανσής τους.

γ. Σημαντικές περιοχές της χώρας είναι ή τείνουν να γίνουν ελλειμματικές σε νερό.

δ. Οι σοβαρότερες συλλογικές ανάγκες καλύπτονται πια από έργα μεταφοράς και αποθήκευσης, με σημαντικά αυξημένο κόστος κατασκευής και λειτουργίας τους.

ε. Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα σε ό,τι αφορά τοξικούς ρύπους, εκτός ενδεχομένως από μεμονωμένες περιοχές. Η εικόνα δεν είναι τόσο ικανοποιητική σε ό,τι αφορά συμβατικούς ρύπους από αστικές και γεωργικές δραστηριότητες, με συνέπεια να παρατηρείται υποβάθμιση τόσο των επιφανειακών όσο και των υπόγειων νερών, ιδίως στις λίμνες και ορισμένες παράκτιες περιοχές και υπόγειους υδροφορείς.

στ. Σημαντική πηγή ρύπανσης αποτελούν οι γεωργικές δραστηριότητες, οι οποίες έχουν μη σημειακό χαρακτήρα και γι' αυτό η αντιμετώπισή τους με μεθόδους επεξεργασίας είναι δύσκολη. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην πρόληψη, εφαρμόζοντας ορθολογικές γεωργικές πρακτικές.

ζ. Αξιόλογη πρόοδος έχει επιτελεστεί στην αντιμετώπιση της ρύπανσης από αστικά λύματα (σημειακές πηγές). Στις περισσότερες μεγάλες και μεσαίες πόλεις λειτουργούν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και η μελλοντική προσπάθεια θα πρέπει να επικεντρωθεί στην κατασκευή εγκαταστάσεων στους σχετικά μικρούς οικισμούς (2.000–10.000 κάτοικοι). Παρατηρούνται όμως σοβαρά προβλήματα στον τρόπο λειτουργίας των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, με συνέπεια η επεξεργασία να υπολείπεται του αναμενόμενου. Απαιτείται σε εθνικό επίπεδο η ανάπτυξη συστηματικού προγράμματος παρακολούθησης, καταγραφής και ελέγχου της λειτουργίας των εγκαταστάσεων επεξεργασίας. Σημαντικό πρόβλημα υπάρχει με τις συχνές υπερχειλίσεις αραιωμένων λυμάτων από παντοροϊκά δίκτυα

ή χωριστικά δίκτυα με σοβαρές κακοτεχνίες. Εξάλλου τα όμβρια των αστικών περιοχών μεταφέρουν ειδικές κατηγορίες ρύπων, που απορρίπτονται στο υδάτινο περιβάλλον.

η. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας βιομηχανικών υγρών αποβλήτων συνήθως υπάρχουν σε μεγάλες βιομηχανίες (παρά τον ελλιπή τρόπο λειτουργίας τους), ενώ λείπουν κατά κανόνα από τις μικρότερες. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση το επίπεδο παρακολούθησης και ελέγχου δεν είναι ικανοποιητικό. Ελκυστική εμφανίζεται η πολιτική συγκέντρωσης των παραγωγικών και βιομηχανικών μονάδων σε βιομηχανικές περιοχές στις οποίες τόσο η εφαρμογή μεθόδων επεξεργασίας όσο και ο έλεγχος μπορούν να διευκολυνθούν.

θ. Τέλος, σημαντικό πρόβλημα στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας αποτελεί η έλλειψη τιμολόγησης του νερού, κυρίως στον αγροτικό τομέα, η κοστολόγηση των χρήσεων και έργων, ο επιμερισμός του οικονομικού κόστους και οφέλους στις επιμέρους χρήσεις, καθώς και η ολοκλήρωση μιας τιμολογιακής πολιτικής σε συνδυασμό με σύστημα κινήτρων, επιδοτήσεων και αποζημιώσεων.

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Λόγω της φύσης του προγράμματος, το οποίο εστιάζει στη διαχείριση θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων, στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος στον τομέα υδάτων, τα χαρακτηριστικά του οποίου ενδέχεται να επηρεαστούν από την υλοποίηση του προγράμματος, σύμφωνα με το κεφ. Γ του Παρατήματος IV της ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/28.8.2006.

3.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Η Ελλάδα έχει έκταση 131.957 km² και παρουσιάζει έντονο ανάγλυφο, περιορισμένη ενδοχώρα και μεγάλο ανάπτυγμα ακτών. Αποτέλεσμα της ιδιόμορφης αυτής γεωμορφολογικής διάρθρωσης είναι η πολυδιάσπαση του χώρου σε μικρές λεκάνες απορροής, με μικρούς ποταμούς και επιφανειακή απορροή που χαρακτηρίζεται από πλημμυρική δίαιτα. Για το λόγο αυτό και παίρνοντας υπόψη την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, επιλέγεται ως υδατική μονάδα προγραμματισμού το υδατικό διαμέρισμα, δηλαδή σύνολο λεκανών απορροής με κατά το δυνατόν όμοιες υδρολογικές-υδρογεωλογικές συνθήκες, οι οποίες αποτελούν το περιφερειακό επίπεδο στον τομέα της διαχείρισης του νερού.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Ν. 1739/1987 για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, για λόγους μεθοδολογίας, αλλά και οργανωτικούς και διοικητικούς, έχει θεσμοθετηθεί η διαίρεση της χώρας σε 14 υδατικά διαμερίσματα, όπως παρουσιάζονται στο Σχήμα 1 που ακολουθεί.

Να σημειωθεί ότι ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ) και για τα 14 υδατικά διαμερίσματα της χώρας, όπου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται ενέργειες όπως:

Εκπόνηση μελετών και διαχειριστικών εργαλείων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 (προγράμματα – μέτρα παρακολούθησης ποιότητας, σχέδια διαχείρισης, μηχανισμοί και μέσα παρακολούθησης της εφαρμογής των προγραμμάτων και των διαχειριστικών σχεδίων).

Παρακολούθηση των επιφανειακών (ποταμοί, λίμνες, μεταβατικά, παράκτια) υδάτων καθώς και των προστατευόμενων περιοχών, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Άρθρου 8 και του Παραρτήματος V της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Σχήμα 1: Τα υδατικά διαμερίσματα της Ελλάδας.

Εντός των παραπάνω Υδατικών Διαμερισμάτων (ΥΔ) έχουν καθοριστεί 45 επιμέρους λεκάνες απορροής. Οι επιμέρους αυτές λεκάνες, το ΥΔ που ανήκει η καθεμιά και οι αυτοδιοικητικές Περιφέρειες στις οποίες εντάσσονται γεωγραφικά αναφέρονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 1: Τα υδατικά διαμερίσματα και οι επιμέρους λεκάνες τους.

Κωδικός Υδατικού Διαμερίσματος	Κωδικός Λεκάνης	Περιφέρεια
01	GR29	Δ. Ελλάδα, Πελοπόννησος
	GR32	Πελοπόννησος
02	GR27	Πελοπόννησος, Δ. Ελλάδα
	GR28	Δ. Ελλάδα
	GR45	Ιόνια Νησιά
03	GR30	Πελοπόννησος
	GR31	Πελοπόννησος, Αττική
	GR33	Πελοπόννησος
04	GR15	Δ. Ελλάδα, Θεσσαλία, Στ. Ελλάδα, Ήπειρος
	GR20	Δ. Ελλάδα, Στ. Ελλάδα
	GR21	Στ. Ελλάδα, Δ. Ελλάδα
	GR44	Ιόνια Νησιά
05	GR11	Ήπειρος, Δ. Μακεδονία
	GR12	Ήπειρος
	GR13	Ήπειρος
	GR14	Ήπειρος, Δ. Ελλάδα
	GR34	Ιόνια Νησιά
06	GR26	Αττική, Πελοπόννησος
07	GR18	Στ. Ελλάδα, Θεσσαλία
	GR19	Στ. Ελλάδα
	GR22	Στ. Ελλάδα
	GR23	Στ. Ελλάδα
	GR24	Στ. Ελλάδα
	GR25	Στ. Ελλάδα, Αττική
	GR35	Στ. Ελλάδα, Θεσσαλία
08	GR16	Θεσσαλία, Δ. Μακεδονία
	GR17	Θεσσαλία
09	GR01	Δ. Μακεδονία
	GR02	Δ. Μακεδονία, Κ. Μακεδονία
10	GR03	Κ. Μακεδονία
	GR04	Κ. Μακεδονία
	GR05	Κ. Μακεδονία
	GR43	Κ. Μακεδονία
11	GR06	Κ. Μακεδονία, Α. Μακ. Θρ.
12	GR07	Α. Μακ. Θρ.
	GR08	Α. Μακ. Θρ.
	GR09	Α. Μακ. Θρ.
	GR10	Α. Μακ. Θρ.
	GR42	Α. Μακ. Θρ.
13	GR39	Κρήτη
	GR40	Κρήτη
	GR41	Κρήτη
14	GR36	Β. Αιγαίο
	GR37	Ν. Αιγαίο
	GR38	Ν. Αιγαίο

3.1.1 ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η χώρα μας διαθέτει, συνολικά, σε ετήσια βάση επαρκείς επιφανειακούς και υπόγειους υδατικούς πόρους, αλλά διάφοροι λόγοι μειώνουν σημαντικά την πραγματική διαθέσιμη ποσότητα και δυσκολεύουν την αξιοποίησή τους. Ειδικότερα, για το σύνολο της χώρας τα ατμοσφαιρικά κατακρημνίσματα εκτιμώνται σε 116.330 hm³/έτος, ενώ το συνολικό υδατικό δυναμικό εκτιμάται κατά προσέγγιση σε 57.100 hm³/έτος, στα οποία περιλαμβάνονται τα νερά που εισρέουν από γειτονικές χώρες).

Η κατανάλωση του νερού υπολογίζεται σε 8.243 hm³/έτος, από τα οποία το 84% διατίθεται στην άρδευση, το 1% στην κτηνοτροφία, το 12% στην ύδρευση και το 3% στη βιομηχανία και ενέργεια. Αναμφίβολα το συνολικό υδατικό δυναμικό υπερκαλύπτει κατά πολύ την ποσότητα που διατίθεται στις χρήσεις. Ωστόσο, μικρό μέρος από αυτό το δυναμικό είναι οικονομικά και τεχνικά αξιοποιήσιμο, με αποτέλεσμα την ύπαρξη προβλημάτων ανεπάρκειας νερού σε διάφορες περιοχές και για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

Οι κυριότεροι λόγοι που προκαλούν προβλήματα στην αξιοποίηση και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας είναι:

α. **Η άνιση κατανομή των υδατικών πόρων στο χώρο.** Η δυτική Ελλάδα δέχεται πολύ μεγαλύτερα ύψη βροχών από την ανατολική. Έτσι, η δυτική Ελλάδα, με έκταση 24% της χώρας, δέχεται το 36% των συνολικών ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφοροποίηση στα ποσοστά της επιφανειακής απορροής.

β. **Η ανομοιόμορφη κατανομή των υδατικών πόρων στο χρόνο,** με μεγάλη συγκέντρωση βροχοπτώσεων κατά τη χειμερινή περίοδο. Στη νότια Ελλάδα το 80–90% των ετήσιων βροχοπτώσεων συγκεντρώνεται σ' αυτή την περίοδο, ενώ το θερινό ύψος της βροχής αυξάνει προς βορρά, και στα βορειότερα τμήματα παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή του, δηλαδή 20% του ετήσιου όγκου.

γ. **Η άνιση κατανομή της ζήτησης στο χώρο,** αναντίστοιχη με την κατανομή της προσφοράς. Ο άξονας Θεσσαλονίκη-Αθήνα-Πάτρα, που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων, δεν διαθέτει σημαντικούς υδατικούς πόρους.

δ. **Η ανομοιόμορφη κατανομή της ζήτησης στο χρόνο**, αναντίστοιχη με την κατανομή της προσφοράς. Ο μεγαλύτερος καταναλωτής του χρησιμοποιούμενου νερού, η γεωργία (84%), το καταναλώνει την ξηρή περίοδο. Την ίδια περίοδο και ειδικότερα τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο, διπλασιάζεται λόγω τουρισμού και η κατανάλωση νερού ύδρευσης.

ε. **Η γεωμορφολογία της χώρας**. Ο έντονος οριζόντιος και κατακόρυφος διαμελισμός, όπως πιο πάνω αναφέρεται, καθώς και η δομή και διάταξη των πετρωμάτων, έχουν αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών μικρών υδατορεμάτων με χειμαρρική κυρίως διαίτα, επιφανειακή απορροή μικρής διάρκειας, αυξημένη κατείσδυση και συχνά πλημμυρικά φαινόμενα. Η εκμετάλλευση του δυναμικού αυτών των ρεμάτων είναι δυσχερής και συχνά οικονομικώς ασύμφορη, ενώ η αντίστοιχη των καρστικών υδροφόρων συστημάτων συχνά αποτελεί σημαντικό παράγοντα αναρρύθμισης των πλημμυρικών παροχών.

στ. **Η εξάρτηση της βόρειας Ελλάδας από τις επιφανειακές απορροές ποταμών που έρχονται από γειτονικά κράτη** (περίπου $13 \text{ km}^3/\text{χρόνο}$).

ζ. **Το μεγάλο ανάπτυγμα ακτών** (15.021 km) σε συνδυασμό με τη λιθολογική σύσταση των πετρωμάτων, που συντείνει, λόγω της εντατικής εκμετάλλευσης παράκτιων υδροφορέων, στην υφαλμύρισή τους.

η. **Τα πολλά άνυδρα ή με ελάχιστους υδατικούς πόρους νησιά** της χώρας.

Για την προσέγγιση της κατάστασης των υδατικών διαμερισμάτων σχετικά με την επάρκεια νερού, επιλέχθηκε ως δείκτης η τιμή του Ιουλίου, του δυσμενέστερου μήνα από άποψη ισοζυγίου. Στην περίπτωση αυτή, οι ζητήσεις παρουσιάζονται αυξημένες (ειδικότερα οι αρδεύσεις), ενώ η προσφορά νερού είναι η ελάχιστη, λόγω των κλιματικών συνθηκών της χώρας, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν ταμιευτήρες.

Από τη σύγκριση της προσφοράς και της ζήτησης του μήνα Ιουλίου για τις σημερινές συνθήκες, κάθε υδατικό διαμέρισμα της χώρας χαρακτηρίστηκε με έναν από τους ακόλουθους προσδιορισμούς:

Πλεονασματικό: εφόσον η προσφορά υπερβαίνει το 110% της ζήτησης.

Οριακά πλεονασματικό: εφόσον η προσφορά κυμαίνεται από το 100% ως το 110% της ζήτησης.

Οριακά ελλειμματικό: εφόσον η προσφορά κυμαίνεται από το 90% ως το 100% της ζήτησης.

Ελλειμματικό: εφόσον η προσφορά υπολείπεται του 90% της ζήτησης.

Επισημαίνεται ότι για το χαρακτηρισμό αυτό λήφθηκαν υπόψη οι δυνατότητες που προσφέρουν τα έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων και όχι μόνο η φυσική διαίτα των απορροών.

Πίνακας Ι: Σύγκριση προσφοράς και ζήτησης Ιουλίου (σε hm³) για τις σημερινές συνθήκες κατά υδατικό διαμέρισμα

Κ.Α.	Υδατικά διαμερίσματα	Προσφορά	Ζήτηση	Παρατηρήσεις	
01	Δυτικής Πελοποννήσου		73	55	Πλεονασματικό
02	Βόρειας Πελοποννήσου	122	104		Πλεονασματικό
03	Ανατολικής Πελοποννήσου	56	67		Ελλειμματικό
04	Δυτικής Στερεάς Ελλάδας	417	82		Πλεονασματικό
05	Ηπείρου	206	39		Πλεονασματικό
06	Αττικής	64	64		Οριακά πλεονασματικό ⁽¹⁾
07	Ανατ. Στερεάς Ελλάδας	128	176		Ελλειμματικό ⁽²⁾
08	Θεσσαλίας	223	337		Ελλειμματικό
09	Δυτικής Μακεδονίας	159	136		Πλεονασματικό
10	Κεντρικής Μακεδονίας	137	130		Οριακά πλεονασματικό
11	Ανατολικής Μακεδονίας	354	132		Πλεονασματικό
12	Θράκης	424	253		Πλεονασματικό
13	Κρήτης	130	133		Οριακά ελλειμματικό ⁽³⁾
14	Νήσων Αιγαίου	7	25		Ελλειμματικό
	Σύνολο χώρας	2.500	1.733		

(1) Οι υδατικοί πόροι είναι κατά βάση μεταφερόμενοι από γειτονικά διαμερίσματα.

(2) Οι αρδευόμενες εκτάσεις κατά ΕΣΥΕ φαίνονται υπερεκτιμημένες και γι' αυτό, το διαμέρισμα, ενώ έχει σήμερα οριακά επαρκείς πόρους, εμφανίζεται ως έντονα ελλειμματικό.

(3) Σήμερα, η ζήτηση καλύπτεται πλημμελώς κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις.

Στην κατάρτιση του πίνακα έχουν ληφθεί υπόψη τα εισαγόμενα νερά από γειτονικές χώρες και από γειτονικά διαμερίσματα (επιφανειακά και υπόγεια), τα υφιστάμενα έργα, απολήψεις από τα ανάντη των έργων και εκτροπές εντός των διαμερισμάτων.

3.1.2 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μετά την εξέταση του παράγοντα διαθέσιμης ποσότητας νερού, σειρά έχει η ανάλυση της **ποιότητάς του**, η οποία είναι το αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης φυσικών συνθηκών και ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Αν και η Ελλάδα είχε γενικά νερά καλής ποιότητας, οι μακροχρόνιες — χωρίς προγραμματισμό και έλεγχο — ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν οδηγήσει τα τελευταία χρόνια σε υποβάθμισή τους, τόσο στα επιφανειακά όσο και στα υπόγεια. Τα αίτια καθώς και αποτελέσματα της υποβάθμισης αυτής μπορούν να συνοψιστούν στα επόμενα:

- α. Οι κύριες πηγές ρύπανσης εντοπίζονται αφενός μεν σε γεωργικές δραστηριότητες (λόγω της συχνά εντατικής και μη ορθολογικής χρήσης λιπασμάτων, εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων, κλπ.), αφετέρου δε στα αστικά λύματα και όμβρια, καθώς και τα βιομηχανικά απόβλητα.
- β. Μεγάλες λίμνες, κοντά σε οικιστικές περιοχές, έχουν ήδη υποστεί υποβάθμιση της ποιότητας των νερών τους, ενώ το ίδιο συμβαίνει και σε πολλά υδατορέματα.
- γ. Τα νερά της βόρειας Ελλάδας επιβαρύνονται με τη ρύπανση που μεταφέρεται από τις ανάντη χώρες.
- δ. Ειδικότερα, οι περιοχές που βρίσκονται στον άξονα Θεσσαλονίκη-Αθήνα-Πάτρα, λόγω της συγκέντρωσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τα περιορισμένα αποθέματα νερού που παρουσιάζουν, έχουν το πιο οξυμένο πρόβλημα σχετικά με την ποιότητα του νερού.
- ε. Οι υπόγειοι υδατικοί πόροι, που βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές, έχουν υποστεί σε σημαντικό βαθμό υφαλμύριση λόγω διείσδυσης του θαλάσσιου νερού, γεγονός που επιτείνεται από την υπεράντληση.

Υπάρχουν επίσης προβλήματα ποιότητας των νερών που οφείλονται σε φυσικές διαδικασίες, αφού προέρχονται κυρίως από τη γεωλογική σύσταση των υδροφορέων (π.χ.

παρουσία εβαποριτών στην Κέρκυρα και τον Καλαμά, παρουσία αυξημένων συγκεντρώσεων Fe, Mn, NO₃, NH₄ σε προσχωματικούς και νεογενείς σχηματισμούς).

Στο Χάρτη 3 που παρατίθεται στο Παράρτημα, παρουσιάζονται ενδεικτικά περιοχές υφάλμυρων υπόγειων νερών λόγω θαλάσσιας διείσδυσης. (Πηγή: Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης)

ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ευπρόσβλητες λόγω γεωργικής δραστηριότητας ζώνες έχουν χαρακτηριστεί περιοχές του Θεσσαλικού Πεδίου, του Κωπαϊδικού Πεδίου, του Αργολικού Πεδίου, της Λεκάνης του Πηνειού Ηλείας, της Λεκάνης του Στρυμόνα, του Κάμπου Θεσσαλονίκης - Πέλλας Ημαθίας, της Πεδιάδας Άρτας-Πρέβεζας και της λεκάνης απορροής του ποταμού Ασωπού Βοιωτίας.

3.1.3 ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΥΔΑΤΑ

Η μέση ετήσια παροχή των ποταμών της Ελλάδας είναι 35 δισεκ. m³. Περισσότερο από 80% των επιφανειακών υδάτων προέρχεται από 8 βασικές λεκάνες απορροής ποταμών, αυτές του Αχελώου, του Αξιού, του Στρυμόνα, του Αλιάκμονα, του Έβρου, του Νέστου, του Άραχθου και του Καλαμά. Πέντε ποταμοί αποτελούν διακρατικούς πόρους: Έβρος (με τους παραποτάμους Άρδα και Ερυθροπόταμο), που πηγάζει από την Τουρκία, ο Νέστος και ο Στρυμόνας που πηγάζουν από τη Βουλγαρία, ο Αξιός (με τον παραπόταμο Εριγώνα) που πηγάζει από την ΠΓΔΜ, και ο Αώος για τον οποίο η Ελλάδα αποτελεί ανάντη χώρα.

Υπάρχουν 41 φυσικές λίμνες (9 με έκταση άνω των 5 km² έκαστη), οι οποίες καλύπτουν περίπου 0.5% της συνολικής έκτασης της χώρας. Υπάρχουν περίπου 400 υγρότοποι, 10 εκ των οποίων ανήκουν στον κατάλογο Ramsar. Τέλος, υπάρχουν 14 τεχνητές λίμνες, 10 εκ των οποίων έχουν έκταση μεγαλύτερη των 5 km² έκαστη.

Γενικά, διαπιστώνεται από τις διαθέσιμες μετρήσεις τοξικών στοιχείων στα επιφανειακά νερά, ότι η ποιοτική τους κατάσταση από την άποψη των επικίνδυνων αυτών ουσιών είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική. Το γεγονός αυτό οφείλεται αφενός μεν στο σχετικά περιορισμένο επίπεδο βιομηχανικών δραστηριοτήτων, αλλά και στο γεγονός ότι οι δραστηριότητες αυτές σχετίζονται με παραγωγικούς κλάδους που δημιουργούν συμβατικά και όχι τοξικά ρυπαντικά φορτία. Τοπικά προβλήματα ρύπανσης παρουσιάζονται κυρίως σε περιοχές υψηλής συγκέντρωσης βιομηχανιών (π.χ. Ασωπός). Επίσης, μεγάλες λίμνες, κοντά σε

οικιστικές περιοχές, έχουν ήδη υποστεί υποβάθμιση της ποιότητας των νερών τους, ενώ το ίδιο συμβαίνει και σε πολλά υδατορέματα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, με βάση τα διαθέσιμα ποιοτικά χαρακτηριστικά, τα νερά των ποταμών και λιμνών πληρούν τις προϋποθέσεις για παραγωγή πόσιμου νερού μετά από κατάλληλη επεξεργασία, που θα βασίζεται στο συμβατικό σχήμα κροκίδωσης-καθίζησης, διύλισης και απολύμανσης.

Στο Παράρτημα Ι, παρατίθεται ενδεικτικά **Χάρτης Ποιότητας Επιφανειακών Υδάτων της Ελλάδας** όπου έγινε χρήση στοιχείων από παλαιότερες δειγματοληψίες. (Πηγή: «Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων» Αθήνα, Ιούλιος 2007 – ΥΠΕΧΩΔΕ Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, ΕΜΠ)

3.1.4 ΥΠΟΓΕΙΑ ΥΔΑΤΑ

Σημαντικά προβλήματα ποσοτικής και ποιοτικής υποβάθμισης έχουν παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια σε υπόγειους υδροφορείς, τα οποία οφείλονται κατά κανόνα στην υπεράντλησή τους. Έτσι, έχει παρατηρηθεί σημαντική ταπείνωση της στάθμης με αποτέλεσμα μεγάλη αύξηση του κόστους άντλησης, αλλά και ορισμένες άλλες επιπτώσεις, όπως καθιζήσεις εδαφών. Παράλληλα, σε παράκτιους υδροφορείς η υπεράντληση οδήγησε σε υφαλμύρισή τους λόγω της διείσδυσης θαλάσσιου νερού.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει για τη ρύπανση των υπόγειων νερών (όπως άλλωστε και των επιφανειακών) που οφείλεται στην παρουσία υψηλών συγκεντρώσεων αζώτου και κυρίως νιτρικών. Με την αξιολογή πρόοδο στην κατασκευή δικτύων αποχέτευσης και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων στις αστικές περιοχές, η κύρια πηγή ρύπανσης εντοπίζεται στις μη σημειακές πηγές λόγω γεωργικών δραστηριοτήτων.

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι οι υπόγειοι υδατικοί πόροι που βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές έχουν υποστεί σε σημαντικό βαθμό υφαλμύριση λόγω διείσδυσης του θαλάσσιου νερού, γεγονός που επιτείνεται από την υπεράντληση.

Επισημαίνεται ότι η χρήση αζωτούχων και φωσφορικών λιπασμάτων στην Ελλάδα αυξάνεται βαθμιαία μετά το 1993, αν και προηγουμένως (1985-1993) είχε υπάρξει σημαντική μείωση.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι πέρα από τις γνωστές συνέπειες της μείωσης των αποθεμάτων νερού, η χωρίς σοβαρό έλεγχο χρήση των υδατικών πόρων της χώρας συμβάλλει και επιδεινώνει το υπάρχον πρόβλημα της ερημοποίησης και ακόμη υπονομεύει σημαντικά τις όποιες προσπάθειες αντιμετώπισής του.

Στο Παράρτημα I, παρατίθεται ενδεικτικά **Χάρτης Ποιότητας Υπόγειων Υδάτων της Ελλάδας** όπου έγινε χρήση στοιχείων από παλαιότερες δειγματοληψίες. (Πηγή: «Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων» Αθήνα, Ιούλιος 2007 – ΥΠΕΧΩΔΕ Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, ΕΜΠ)

3.2 ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η σημερινή μορφή του Ελλαδικού χώρου (χερσαίας και θαλάσσιας περιοχής) είναι αποτέλεσμα της επίδρασης πολύπλοκων γεωτεκτονικών δραστηριοτήτων. Η μεγάλη έκταση της ακτογραμμής της Ελλάδας (περίπου 16.300 Km), διαμορφώνει μια αντίστοιχη μεγάλη ποικιλία παράκτιων περιοχών με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Σε αυτές περιλαμβάνονται απότομες βραχώδεις ακτές και βραχώδεις παραλίες, αμμώδεις παραλίες και εκβολικά συστήματα. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Ελληνικού θαλάσσιου χώρου καθορίζουν τις φυσικοχημικές θαλάσσιες παραμέτρους όπως θερμοκρασία, αλατότητα, ρεύματα και κυματισμό. Αυτά με τη σειρά τους καθορίζουν τους υψηλούς δείκτες βιοποικιλότητας και τις ιδιαίτερες φυσικοχημικές συνθήκες που παρατηρούνται στις Ελληνικές θάλασσες αλλά και στην ευρύτερη Μεσόγειο.

Τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της περιοχής αυτής είναι:

- Υψηλές θερμοκρασίες: Η ελάχιστη ετήσια θερμοκρασία είναι 12°C και αυτή φτάνει μέχρι και τους 25°C την καλοκαιρινή περίοδο. Οι υψηλές θερμοκρασίες οφείλονται τόσο στο γεωγραφικό της μήκος όσο και στο μικρό μέσο βάθος της θάλασσας με αποτέλεσμα να επικρατούν υψηλοί μεταβολικοί ρυθμοί στους οργανισμούς του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Υψηλή αλατότητα: Η Μεσόγειος είναι η πιο αλμυρή από τις θάλασσες της Ευρώπης καθώς η εξάτμιση είναι μεγαλύτερη από την ποσότητα του γλυκού νερού που προστίθεται σε αυτήν από την βροχή και τις εκροές των εσωτερικών υδάτων (ετήσιο έλλειμμα γλυκού νερού περίπου 2.500 Km³).

- Μικρής έκτασης παλιρροιακά φαινόμενα: Η τυπική διακύμανση της στάθμης λόγω παλιρροιακών φαινομένων είναι μικρότερη από 50 cm, μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο την δυνατότητα γρήγορης αραίωσης και διασποράς αποβλήτων.
- Ολιγοτροφικός χαρακτήρας: Η Μεσόγειος εμφανίζεται γενικά φτωχή σε θρεπτικά συστατικά (κύρια ενώσεις του αζώτου και του φωσφόρου και δευτερευόντως του πυριτίου), γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα χαμηλή πρωτογενή παραγωγή και φυτοπλαγκτονική βιομάζα. Ο ολιγοτροφικός χαρακτήρας της Μεσογείου γενικά, αυξάνει από τη Δύση προς την Ανατολή. Ο περιοριστικός παράγοντας ανάπτυξης της πρωτογενούς παραγωγής θεωρείται να είναι η ανεπάρκεια της θάλασσας σε φώσφορο παρά σε άζωτο.
- Μεγάλη βιοποικιλότητα: Η χλωρίδα και η πανίδα είναι από τις πλέον πλούσιες σε αριθμό ειδών ειδικά στην παράκτια ζώνη. Τα είδη της Μεσογείου εμφανίζουν υψηλό βαθμό διαφοροποίησης και ενδημισμού. Συστήνουν με αυτό τον τρόπο βιοκοινωνίες που απαντούν μόνο στο περιβάλλον αυτό.
- Υψηλός αριθμός ξενικών ειδών: Ένας μεγάλος αριθμός ειδών έχει μεταναστεύσει στην Μεσόγειο δια μέσου της διώρυγας του Σουέζ (Λεσεπσιανά είδη) ή έχουν μεταφερθεί από άλλες περιοχές του πλανήτη με την βοήθεια ποντοπόρων πλοίων [36]. Το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο στην θαλάσσια περιοχή μεταξύ της Κύπρου και της Ελλάδας και αποτελεί σημαντική πίεση για τους ενδημικούς πληθυσμούς λόγω ανάπτυξης ανταγωνιστικών σχέσεων.

Γενικότερα η κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Ελλάδας διατηρεί υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου παρακολούθησης των νερών κολύμβησης στο πλαίσιο των απαιτήσεων της Οδηγίας 76/160/ΕΟΚ. Τοπικού επιπέδου προβλήματα παρουσιάζονται στην περιοχή του Σαρωνικού Κόλπου και του Κόλπου Θεσσαλονίκης λόγω της παρουσίας μεγάλων λιμανιών αλλά και της έντονης αστικής και βιομηχανικής ανάπτυξης.

Πιέσεις στο θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον από ανθρωπογενείς δραστηριότητες

Περίπου το ένα τρίτο του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας κατοικεί σε περιοχές κοντά στη θάλασσα. Η υψηλή συγκέντρωση πληθυσμού κατά μήκος της ακτογραμμής επηρεάζει με διάφορους τρόπους την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Οι βασικές

ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προκαλούν πίεση στα παράκτια και θαλάσσια οικοσυστήματα είναι:

- Η αστική ανάπτυξη και στα συναφή δημόσια έργα
- Η βιομηχανική ανάπτυξη
- Η αγροτική ανάπτυξη
- Η τουριστική ανάπτυξη
- Η εμπορική και μεταφορική ναυσιπλοΐα
- Οι δραστηριότητες του αλιευτικού τομέα, ήτοι η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια

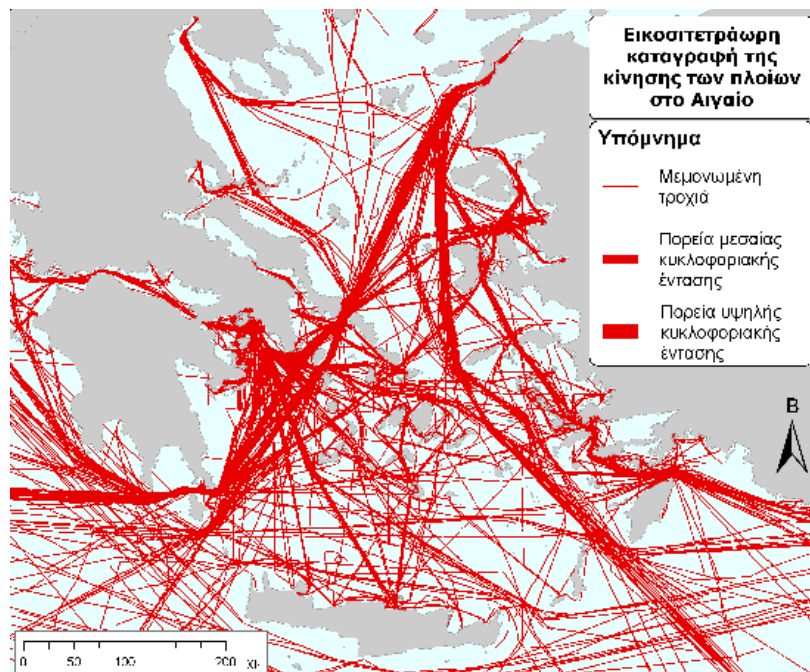
Η θάλασσα και οι παράκτιες περιοχές ως τελικός υδάτινος αποδέκτης είναι ευάλωτες στην ρύπανση από αστικά, βιομηχανικά και γεωργικά λύματα. Σύμφωνα με στοιχεία της Greenpeace, η ρύπανση από χερσαίες πηγές υπολογίζεται πως ευθύνεται για το 44% περίπου των αποβλήτων που καταλήγουν στη θάλασσα, ενώ από τις θαλάσσιες μεταφορές προέρχεται το 12% των αποβλήτων.

Η ρύπανση της ανοικτής θάλασσας σχετίζεται τόσο με πλοία που διασχίζουν την περιοχή της Ελλάδας όσο και με αυτά που κινούνται στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Από τα τελευταία, 200- 300 είναι τάνκερς που μεταφέρουν πετρέλαιο και παράγωγα προϊόντα πετρελαίου στην Ευρώπη από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες. Σύμφωνα με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) το 2002, υπολογίζεται πως τα τελευταία 15 χρόνια διέρρευσαν στη Μεσόγειο περίπου 55.000 τόνοι πετρελαίου εξαιτίας ατυχημάτων.

Οι απορρίψεις χημικών και κατάλοιπων πετρελαίου από τα πλοία από το ξέπλυμα αντλιών και δεξαμενών, γνωστή και ως "λειτουργική ρύπανση", αποτελεί ακόμα ένα σημαντικό παράγοντα της θαλάσσιας ρύπανσης. Σύμφωνα με την UNEP, υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο καταλήγουν με αυτόν τον τρόπο περίπου 250.000 τόνοι πετρελαίου στη θάλασσα της Μεσογείου.

Σημαντική είναι και η επίπτωση της ποντοπόρου ναυσιπλοΐας όσον αφορά στην εισαγωγή ξένων ειδών στην Μεσόγειο θάλασσα. Οι οργανισμοί μεταφέρονται είτε προσκολλημένοι στα ύφαλα των πλοίων είτε μαζί με το έρμα των πετρελαιοφόρων. Σε πολλές περιπτώσεις τα είδη αυτά εξαπλώνονται στην Μεσόγειο αντικαθιστώντας τα

ενδημικά είδη της Μεσογείου και διαταράσσοντας την ισορροπία στους Μεσογειακούς οικοτόπους.

Σχήμα 1: Απεικόνιση της επί 24ώρου βάσης κίνησης των πλοίων στο Αιγαίο

Σημαντικός επίσης παράγοντας πίεσης στα θαλάσσια ύδατα είναι η αλιεία. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι τα Μεσογειακά αλιευτικά πεδία και τα κυριότερα αλιευτικά αποθέματα βρίσκονται σε κατάσταση υπερεκμετάλλευσης. Αυτό ισχύει τόσο για τους πληθυσμούς των μικρών πελαγικών ψαριών (με πιθανή εξαίρεση την σαρδέλα) όσο και για τα κυριότερα εμπορικά είδη των βενθικών αλιευμάτων, αλλά και για τα αποθέματα των μεγάλων πελαγικών μεταναστευτικών ειδών σύμφωνα με έρευνες για τα είδη αυτά σε όλη την Μεσόγειο θάλασσα.

Η ανεξέλεγκτη αλιεία σε πρώτο επίπεδο έχει επίπτωση στην αφθονία και την σύσταση των πληθυσμών των εμπορικών ειδών. Δευτερογενώς οι συνέπειες της αλιείας επεκτείνονται επίσης σε οργανισμούς με τροφική εξάρτηση από τα είδη αυτά. Αυτό μπορεί να επηρεάσει ένα σύνολο οργανισμών κατά μήκος της τροφικής αλυσίδας, προκαλώντας αποσταθεροποίηση του οικοσυστήματος. Επίσης αρνητικές επιπτώσεις παρουσιάζονται σε είδη που δεν αποτελούν στόχο αλιείας αλλά συλλαμβάνονται ακούσια από τα αλιευτικά εργαλεία (π.χ. δελφίνια και φώκιες).

Αλιεία: Σημαντικός παράγοντας πίεσης στο θαλάσσιο περιβάλλον

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των προβλημάτων που σχετίζονται με την αλιεία τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) δεσμεύονται σε δράσεις μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας στο επίπεδο διατήρησης της αφθονίας των αλιευτικών αποθεμάτων και επίτευξης της αειφορικής εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων. Τα μέτρα που λαμβάνονται τόσο από την Ελλάδα στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αλιεία» για την περίοδο 2007-2013 περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, οικονομικά κίνητρα για την απόσυρση αλιευτικών σκαφών και την τεχνική βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων.

Όσον αφορά στις υδατοκαλλιέργειες στο θαλάσσιο περιβάλλον έχει διαπιστωθεί μετά από σχετικές έρευνες ότι:

1. Τα παραπροϊόντα της διαδικασίας εκτροφής (Διαφυγούσα τροφή, περιττώματα των ψαριών) δεν μεταβάλουν σημαντικά τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά της στήλης του νερού, ενώ η παρατηρούμενη περιορισμένη χρονικά και χωρικά αύξηση στις συγκεντρώσεις θρεπτικών στοιχείων (κυρίως Αμμωνιακά και φωσφορικά ιόντα) δεν είναι μεγαλύτερη από αυτήν που προκαλείται από άλλες πηγές των ουσιών αυτών και δεν επηρεάζει σημαντικά την συγκέντρωση της χλωροφύλλης α (Chl-a) και του συνολικού διαλυμένου άνθρακα στο νερό (TOC) που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ευτροφισμό.

2. Οι σωματιδιακές εκπομπές των παραπροϊόντων φαίνεται να έχουν επίδραση στις φυσικές και χημικές ιδιότητες του ιζήματος κάτω από τους κλωβούς. Η επίδραση αυτή περιορίζεται σε μερικές δεκάδες μέτρα γύρω από τους κλωβούς και χρονικά τους θερμούς μήνες όπου τα καλλιεργούμενα ψάρια εμφανίζουν εντονότερο μεταβολισμό.

3. Δεν παρουσιάζεται σημαντική διαφοροποίηση της σύνθεσης του φυτοπλαγκτόν σε περιοχές ανάπτυξης υδατοκαλλιέργειας.

4. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρήθηκε σημαντική μείωση της βενθικής βιοποικιλότητας στις περιοχές κάτω από τους ιχθυοκλωβούς. Τα πορίσματα μελετών σε ευρύτερες περιοχές έδειξαν ότι η αλλοίωση στην σύνθεση και τα χαρακτηριστικά των μακροβενθικών οργανισμών είναι περιορισμένες αν και μια αύξηση της συνολικής βιομάζας των μεγάλων βενθικών οργανισμών σε αποστάσεις 1-10Km θα μπορούσε να συσχετιστεί με την παρουσία μονάδων υδατοκαλλιέργειας.

5. Αύξηση της αφθονίας, και της συνολικής βιομάζας πληθυσμών άγριων ψαριών αλλά και μεγαλύτερη ποικιλία ειδών αυτής της κατηγορίας οργανισμών παρατηρήθηκε σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε ζώνες ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών.

6. Ανησυχίες έχουν εκφραστεί από πολλούς ερευνητές για τις επιπτώσεις στην γενετική σύσταση των άγριων πληθυσμών από τα δραπετεύοντα ψάρια των ιχθυοκαλλιεργειών.

ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Περιοχή Κόλπου Σαρωνικού, που περιλαμβάνει τον κόλπο Ελευσίνας, τους διαύλους ανατολικά και δυτικά του κόλπου Ελευσίνας, τον όρμο Κερατσινίου, την περιοχή νότια της νήσου Ψυτάλεια και το ακρωτήριο Πέρανη της Σαλαμίνας.

Περιοχή Κόλπου Θεσσαλονίκης

Θαλάσσιες περιοχές γύρω από λιμάνια με μεγάλη εμπορευματική και μεταφορική δραστηριότητα (Ηράκλειο, Αλεξανδρούπολη, Ηγουμενίτσα, Κόλπος Σούδας, Ρόδος κλπ).

3.3 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Λόγω του ότι το πρόγραμμα στοχεύει σε περιοχές όπου υφίστανται υδάτινα σώματα χερσαία (επιφανειακά και υπόγεια) αλλά και θαλάσσια και με δεδομένο ότι οι

περισσότεροι οικότοποι και ζώνες ειδικής προστασίας είναι συνδεδεμένοι με την παρουσία νερού, θεωρείται σκόπιμο να γίνει ειδική αναφορά στις περιοχές που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου Natura 2000^(*).

Το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (σύμφωνα με το Νόμο 3937/2011) περιλαμβάνει 419 περιοχές, εκ των οποίων:

- 178 είναι χαρακτηρισμένες ως ΖΕΠ
- 216 είναι χαρακτηρισμένες ως ΕΖΔ
- 23 είναι χαρακτηρισμένες ως ΖΕΠ και ΕΖΔ
- 1 αποτελεί προτεινόμενο ΤΚΣ (GR4130005, Βραχονησίδες Καλόγεροι και θαλάσσια ζώνη)
- 1 είναι χαρακτηρισμένη ως ΖΕΠ και προτεινόμενος ΤΚΣ (GR4220033, Νήσος Γυάρος και θαλάσσια ζώνη)

Σύμφωνα με το Ν. 3937/2011 οι ΖΕΠ και οι ΕΖΔ συγκαταλέγονται στο **Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών**.

Στο Παράρτημα Ι (Χάρτες - Σχέδια) παρουσιάζεται ο Εθνικός Κατάλογος Περιοχών που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000 (Στοιχεία: Μάρτιος 2011), καθώς και Χάρτες Ζωνών Ειδικής Προστασίας για την Οрниθοπανίδα (SPA) και Χάρτες Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (SCI). (Πηγή: ΥΠΕΚΑ).

^(*) Σημειώνεται ότι οι προβλεπόμενες από το πρόγραμμα δράσεις δεν είναι γεωγραφικά καθορισμένες, αλλά μπορούν να λάβουν χώρα σε διάφορες περιοχές της χώρας.

4. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο παρόν Κεφάλαιο προσδιορίζονται και εκτιμώνται οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της στρατηγικής και των προτεινόμενων έργων και δράσεων του Προγράμματος στο περιβάλλον. Η διερεύνηση γίνεται με σκοπό τον ποιοτικό, ποσοτικό, χωρικό και χρονικό προσδιορισμό των ενδεχόμενων επιπτώσεων. Συγκεκριμένα αναλύονται οι αναμενόμενες επιπτώσεις πάνω στους καθορισμένους περιβαλλοντικούς τομείς που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά του Προγράμματος όπως αυτά περιγράφηκαν στα Κεφάλαια 2.1, 2.2 και 2.3 της παρούσας.

4.1 ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Ως γενική εκτίμηση αναφέρεται ότι οι περιβαλλοντικές παράμετροι που ενδέχεται να επηρεαστούν από την εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος είναι οι εξής:

- Ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των υδάτων (επιφανειακών, υπόγειων, θαλάσσιων)
- Φυσικοί οικότοποι, βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα
- Τοπίο, έδαφος και μορφολογία
- Πληθυσμός, Ανθρώπινη υγεία

Οι παραπάνω παράμετροι θα επηρεαστούν **θετικά** είτε άμεσα (ύδατα, τοπίο, έδαφος) είτε έμμεσα (βιοποικιλότητα, χλωρίδα, πανίδα, ανθρώπινη υγεία) από την εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος.

Στη συνέχεια εξετάζεται ξεχωριστά ο κάθε Άξονας του Προγράμματος με τις επιμέρους δράσεις – τομείς παρέμβασης που περιλαμβάνει ως προς τις επιπτώσεις του στο περιβάλλον.

4.2 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Για την εκτίμηση των επιπτώσεων του προγράμματος στο περιβάλλον, σε πρώτη φάση, γίνεται παρουσίαση των πιθανών τομέων παρέμβασης ανά Στόχο (outcome) και αναφορά στις αναμενόμενες γενικές επιπτώσεις από την υλοποίησή τους.

- **Στόχος (outcome) 1 (A1): Βελτίωση της διαχείρισης των θαλάσσιων και εσωτερικών υδατικών πόρων**

Τομείς Παρέμβασης (ΤΠ):

- **ΤΠ1.1: Εφαρμογή τεχνικών σε συγκεκριμένες περιοχές για τη μείωση της απώλειας και την ανάκτηση και αξιοποίηση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων που χάνονται προς τη θάλασσα.**

Η εφαρμογή των ανωτέρω προβλέψεων θα έχει θετικές επιπτώσεις στην ταμίευση νερού και την αύξηση των διαθέσιμων αποθεμάτων, στη βελτίωση των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδάτων καθώς και στην απομάκρυνση του κινδύνου μόλυνσης του νερού του υδροφόρου στην περιοχή παρέμβασης μέσω του εμπλουτισμού και συνακόλουθα αναμένεται μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ο πληθυσμός.

Ακόμα λόγω του πολύ μικρού μεγέθους των έργων που προτείνονται δε θα προκληθούν αλλαγές στις χρήσεις γης. Από την άλλη κατά την κατασκευή του έργου, αναμένονται μικρής έντασης και διάρκειας επιπτώσεις όσον αφορά την κατάληψη γης και τις εκπομπές αερίων ρύπων και την κατανάλωση ενέργειας από τα μηχανήματα κατασκευής, οι οποίες όμως δε θεωρείται ότι έχουν στρατηγική σημασία, λόγω του μικρού τοπικού χαρακτήρα των παρεμβάσεων.

- **ΤΠ1.2: Έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης για την αντιμετώπιση της ρύπανσης των θαλάσσιων και των εσωτερικών υδάτων σε περιοχές με οξυμένα προβλήματα.**

Οι παρεμβάσεις αφορούν στον έλεγχο των σημειακών πηγών ρύπανσης και της επίδρασής τους στα υδάτινα σώματα. Θέτουν περιορισμούς στις απορρίψεις και προτείνουν την άμεση αποκατάσταση και τις απαραίτητες υποδομές. Αναμένεται

να οδηγήσουν σε μειώσεις των εκπομπών από σημειακές πηγές και σε βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδάτων συμβάλλοντας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στη μείωση του περιβαλλοντικού κινδύνου για τον πληθυσμό, μέσω της μείωσης της ρύπανσης του εδάφους και των νερών. Ακόμα, θα έχουν θετικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης και στο τοπίο μέσω τοπικών παρεμβάσεων αποκατάστασης, ενώ θα συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας των επιφανειακών, υπόγειων και κατ' επέκταση των θαλάσσιων υδάτων. Δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

ο **ΤΠ1.3: Έργα προστασίας υγροτόπων**

Οι παρεμβάσεις προστασίας στους υγροτόπους (αν και δεν είναι εξειδικευμένες στο σχέδιο του Προγράμματος) αναμένεται να συμβάλουν θετικά στην προστασία αισθητικής τοπίου, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην προστασία υδάτων, καθώς και στην ποιότητα ζωής.

ο **ΤΠ1.4: Μελέτες, προγράμματα ή/και έργα για τον έλεγχο της διάβρωσης ακτών.**

Η εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων καθώς και η κατασκευή μικρών έργων με σκοπό την ανάσχεση σε περιοχές με πρόβλημα διάβρωσης των ακτογραμμών αποτελούν παρεμβάσεις από την υλοποίηση των οποίων αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην προστασία του εδάφους και του τοπίου, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην προστασία των βιώσιμων πόρων και των χρήσεων γης, καθώς και στη βελτίωση της ποσοτικής (αποτροπή μείωσης των διαθέσιμων αποθεμάτων) και της ποιοτικής κατάστασης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επίσης αναμένεται μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ο πληθυσμός.

Από την άλλη, κατά την κατασκευή του έργου, αναμένονται μικρής έντασης επιπτώσεις όσον αφορά την κατάληψη γης και τις εκπομπές αερίων ρύπων και την κατανάλωση ενέργειας από τα μηχανήματα κατασκευής, οι οποίες όμως δε θεωρείται ότι έχουν στρατηγική σημασία, λόγω του μικρού τοπικού χαρακτήρα των παρεμβάσεων.

- **Στόχος (outcome) 2 (A2): Βελτίωση της παρακολούθησης των θαλάσσιων υδάτων**

Τομέας Παρέμβασης (ΤΠ):

- **ΤΠ2.1:** Παρακολούθηση της ποιότητας των θαλασσιών υδάτων.
Οι εξεταζόμενες παρεμβάσεις αφορούν αποκλειστικά στη διενέργεια προγράμματος δειγματοληψίας και ανάλυσης των δειγμάτων. Ως εκ τούτου, από τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις δεν προκύπτουν επιπτώσεις τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον, αν και σε μακροπρόθεσμη βάση αναμένονται έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα των υδάτων, καθώς η διερεύνηση και προσδιορισμός της ποιότητάς τους θα οδηγήσει σε προγραμματισμό και λήψη μέτρων για τη σταθεροποίηση ή και βελτίωση της κατάστασής τους. Από την παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις, πλην πολύ μικρής έντασης επιπτώσεις όσον αφορά τις εκπομπές αερίων ρύπων και την κατανάλωση ενέργειας κατά τη μεταφορά στα σημεία δειγματοληψιών, οι οποίες όμως δε θεωρείται ότι έχουν βαρύνουσα σημασία, λόγω του μικρού και τοπικού χαρακτήρα των παρεμβάσεων.

- **Στόχος (outcome) 3 (A3): Προώθηση της ευαισθητοποίησης / εκπαίδευσης / κατάρτισης σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων**

Τομείς Παρέμβασης (ΤΠ):

- **ΤΠ3.1:** Δράσεις ευαισθητοποίησης στα θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων
Οι εξεταζόμενες παρεμβάσεις αφορούν κατά κύριο λόγο στην πολιτική ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού (κυρίως παράκτιοι πληθυσμοί) για θέματα εξοικονόμησης νερού, υποβάθμισης των θαλάσσιων πόρων, κινδύνων από την ρύπανση των υδατικών πόρων και τη διάβρωση της ακτογραμμής. Αναμένεται συμβολή στην κατανόηση της σημασίας του περιβάλλοντος για τη ζωή του πληθυσμού και επένδυση της γνώσης σε μεθόδους και τεχνικές αλιείας που αποφορτίζουν τις πιέσεις προς το αλιευτικό απόθεμα. Οι παρεμβάσεις αυτές αναμένεται να έχουν θετικές έμμεσες επιπτώσεις στην εξοικονόμηση νερού και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Επίσης συνεισφέρουν μακροπρόθεσμα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, της απασχόλησης και της οικονομικής

δραστηριοποίησης των τοπικών κοινωνιών Δεν αναμένονται από την εφαρμογή των συγκεκριμένων δράσεων αρνητικές επιπτώσεις σε κανέναν τομέα περιβάλλοντος.

ο **ΤΠ3.2: Ενέργειες κατάρτισης – εκπαίδευσης - επιμόρφωσης – βελτίωση διμερών σχέσεων σε θέματα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων.**

Η προώθηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για την ανταλλαγή και μεταφορά τεχνογνωσίας, εμπειριών και ορθών πρακτικών σε θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων, καθώς και η στήριξη προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης για τη διαχείριση της αλιείας, την ενίσχυση των πόρων και την θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια αποσκοπούν στη δημιουργία υδατικής και γενικότερα περιβαλλοντικής συνείδησης στους δημόσιους φορείς αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Η εφαρμογή τους δε σχετίζεται με πρόκληση επιπτώσεων τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον. Σημειώνεται όμως ότι συμβάλουν εμμέσως θετικά σε μεσο- ή μακρο-πρόθεσμη βάση στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση.

• **Στόχος 4 : Τεχνική βοήθεια**

Ο Άξονας 4 αποτελεί ένα εργαλείο για την ενίσχυση της διαχείρισης και των δομών λειτουργίας του προγράμματος. Έτσι η εφαρμογή του άξονα 4 δεν αναμένεται να έχει οποιαδήποτε άμεση επίπτωση στο εξωτερικό του προγράμματος περιβάλλον. Η σωστή διαχείριση του προγράμματος είναι φυσικό να διευκολύνει την ροή των πράξεων και την ταχύτερη ολοκλήρωση των ενταγμένων έργων σε όλους τους άξονες αυτού. Με την έννοια αυτή, ο συγκεκριμένος άξονας μπορεί να θεωρηθεί οριζόντιας δράσης με ενισχυτική δράση στα όποια αποτελέσματα του προγράμματος κι επομένως οι όποιες επιπτώσεις του στο περιβάλλον μπορούν να αναζητηθούν στις επιπτώσεις των δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο των άλλων αξόνων του προγράμματος.

Συμπερασματικά δεν είναι δόκιμη η αναφορά κατά την εξέταση των επιπτώσεων του προγράμματος στον Άξονα 4.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το τελικό συμπέρασμα από την παραπάνω ανάλυση είναι ότι το προτεινόμενο Πρόγραμμα δε δύναται να προκαλέσει δυσμενείς μεταβολές στρατηγικού χαρακτήρα σε καμία από τις εξεταζόμενες περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Από την εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος παραμέτρους αναμένονται ουδέτερες και κυρίως μεσο- έως μακρο-πρόθεσμες θετικές περιβαλλοντικές μεταβολές στην πλειονότητα των περιβαλλοντικών παραμέτρων. Οι μόνες δυσμενείς περιβαλλοντικές μεταβολές μικρής όμως διάρκειας και έντασης και βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα αναμένονται στον τομέα της ατμόσφαιρας και της ενεργειακής κατανάλωσης (κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των μικρής κλίμακας και διάρκειας εργασιών που απαιτούνται στο πλαίσιο των δράσεων του προγράμματος).

4.3 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ

Στο παρόν υπο-κεφάλαιο εξετάζεται ξεχωριστά, και με αναλυτικό τρόπο, κάθε περιβαλλοντική συνιστώσα, ως προς τις αθροιστικές επιπτώσεις που θα έχει σε αυτήν η εφαρμογή του συνόλου των παρεμβάσεων του Προγράμματος.

4.3.1 Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα - Πανίδα

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, πανίδα	
Αιτίες μεταβολής	Παρεμβάσεις περιβαλλοντικής αποκατάστασης για μείωση των Ουσιών Προτεραιότητας αλλά και για πρόληψη της ατυχηματικής ρύπανσης. Παρεμβάσεις προστασίας υγροτόπων. Θετικές επιπτώσεις στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υδάτων και συμβολή στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, της χλωρίδας και της πανίδας.	
	Ιδιότητες της επίπτωσης	Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση επίπτωσης	Θετική	Η κατεύθυνση των μεταβολών είναι αποκλειστικά θετική
Έκταση επίπτωσης	Μικρή - Μέση	Οι προτεινόμενες δράσεις είναι τοπικού χαρακτήρα ενώ επηρεάζουν τις τοπικά ευρύτερες περιοχές φυσικού περιβάλλοντος.
Ένταση της επίπτωσης	Μέση	Το Πρόγραμμα, κατά το μεγαλύτερο μέρος του επηρεάζει μόνο έμμεσα την εξεταζόμενη παράμετρο. Η ένταση της επίπτωσης κρίνεται μέση
Χρονικός ορίζοντας της μεταβολής	Μακροπρόθεσμος - Μόνιμος?	Η εμφάνιση βελτίωσης γίνεται ορατή μακροπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Αθροιστικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με πιθανές μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες π.χ. ύδατα κλπ
Δυνατότητα πρόληψης	-	Η συνισταμένη κατεύθυνση της επίπτωσης εκτιμάται ως θετική. Δεν αναζητούνται μέτρα πρόληψης.
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	-	
Αξιολόγηση:	Οι μεταβολές κινούνται προς τη θετική κατεύθυνση, έχουν γενικά μικρή έκταση και μόνιμο χαρακτήρα εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις από άλλους τομείς δραστηριότητας.	

4.3.2 Ύδατα

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Εσωτερικά και θαλάσσια ύδατα	
Αιτίες μεταβολής	Παρεμβάσεις βελτίωσης διαχείρισης των θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων με περιβαλλοντική αποκατάσταση για μείωση των απορρίψεων από πηγές ρύπανσης, την ανάκτηση και αξιοποίηση υδάτινων σωμάτων, παρακολούθηση ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης των υδάτων, υλοποίηση δράσεων εκπαίδευσης/κατάρτισης και ευαισθητοποίησης σε θέματα διαχείρισης υδάτινων πόρων. Θετικές επιπτώσεις στα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των υδάτων	
	Ιδιότητες της επίπτωσης	Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση επίπτωσης	Θετική	Το προτεινόμενο Πρόγραμμα αφορά στη χρηστή διαχείριση των υδάτινων πόρων και εξ' ορισμού κινείται προς θετική κατεύθυνση
Έκταση επίπτωσης	Μέση	Το Πρόγραμμα είναι εφαρμόσιμο στο σύνολο της ενδοχώρας και της θαλάσσιας περιοχής της Ελληνικής επικράτειας, αλλά λόγω του μικρού σχετικά χαρακτήρα του, οι προτεινόμενες δράσεις είναι τοπικού χαρακτήρα ενώ επηρεάζουν τις τοπικά ευρύτερες περιοχές φυσικού περιβάλλοντος.
Ένταση της επίπτωσης	Μέση	Η εφαρμογή του Προγράμματος θα φέρει τμήμα των επιφανειακών, των υπόγειων και θαλάσσιων υδάτων της Ελλάδας σε καλή κατάσταση.
Χρονικός ορίζοντας της μεταβολής	Μακροπρόθεσμος - Μόνιμος?	Η εμφάνιση βελτίωσης γίνεται ορατή μακροπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Αθροιστικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με πιθανές μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες π.χ. έδαφος κλπ
Δυνατότητα πρόληψης	-	Η συνισταμένη κατεύθυνση της επίπτωσης εκτιμάται ως θετική. Δεν αναζητούνται μέτρα πρόληψης.
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	-	
Αξιολόγηση:	Οι μεταβολές κινούνται προς τη θετική κατεύθυνση, έχουν γενικά μέση έκταση και μόνιμο χαρακτήρα εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις από άλλους τομείς δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα εφαρμογής του Προγράμματος θα γίνονται σταδιακά αισθητά και σε βάθος χρόνου θα οδηγήσουν τμήμα των υδάτινων σωμάτων της χώρας σε καλή κατάσταση.	

4.3.3 Αέρας - Ατμόσφαιρα

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Αέρας - Ατμόσφαιρα	
Απίες μεταβολής	Η πλειονότητα των παρεμβάσεων του προγράμματος δεν επηρεάζει άμεσα τον περιβαλλοντικό παράγοντα Αέρα - Ατμόσφαιρα. Μικρής κλίμακας εκπομπές αερίων ρύπων και κατανάλωση ενέργειας από τα μηχανήματα που θα απασχοληθούν στις παρεμβάσεις αποκατάστασης και δειγματοληψίας υδάτων. Οι θετικές όμως επιπτώσεις του προγράμματος σε άλλες περιβαλλοντικές συνιστώσες (ύδατα, βιοποικιλότητα) θα φέρει μακροπρόθεσμα θετικές επιπτώσεις και στην εξεταζόμενη συνιστώσα, αφού η ατμόσφαιρα επηρεάζεται θετικά από την καλή κατάσταση στους προαναφερόμενους τομείς.	
	Ιδιότητες της επίπτωσης	Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση επίπτωσης	Μικτή - Θετική	Η κατεύθυνση των μεταβολών είναι βραχυπρόθεσμα μικτή, ενώ μακρυπρόθεσμα θετική.
Έκταση επίπτωσης	Μικρή	Οι προτεινόμενες δράσεις είναι τοπικού χαρακτήρα και η πλειονότητα αυτών δεν επηρεάζουν την ατμόσφαιρα.
Ένταση της επίπτωσης	Ασθενής	Από τις δράσεις του προγράμματος δεν αναμένονται έντονες επιπτώσεις
Χρονικός ορίζοντας της μεταβολής	Βραχυ- & Μακρυπρόθεσμος - Μη Μόνιμος - Μόνιμος	Οι μικτές επιπτώσεις έχουν βραχυπρόθεσμο και μη μόνιμο χαρακτήρα, ενώ οι θετικές έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και παραμένουν εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Αθροιστικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με πιθανές μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες π.χ. ύδατα, έδαφος κλπ
Δυνατότητα πρόληψης	Όχι	Για τις μικτές επιπτώσεις δεν υπάρχει δυνατότητα πρόληψης, καθώς η λειτουργία των μηχανημάτων δεν μπορεί να γίνει με άλλη τεχνολογία.
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	Ναι	Υπάρχει δυνατότητα περιορισμού των εκπομπών αερίων με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποφυγή πρόκλησης σκόνης.
Αξιολόγηση:	Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες μεταβολές στον τομέα αυτό από την υλοποίηση του προγράμματος, ενώ η συνισταμένη των κατευθύνσεων εκτιμάται θετική.	

4.3.4 Τοπίο - Έδαφος – Χρήσεις γης

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος	Τοπίο - Έδαφος - Χρήσεις Γης	
Αιτίες μεταβολής	Παρεμβάσεις περιβαλλοντικής αποκατάστασης για μείωση και πρόληψη της ρύπανσης. Παρεμβάσεις ανάσχεσης από διάβρωση των ακτογραμμών. Παρεμβάσεις προστασίας υδροτόπων.	
	Ιδιότητες της επίπτωσης	Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση επίπτωσης	Θετική	Η κατεύθυνση των μεταβολών είναι θετική
Έκταση επίπτωσης	Μικρή	Οι προτεινόμενες δράσεις είναι τοπικού χαρακτήρα.
Ένταση της επίπτωσης	Μικρή	Η ένταση της επίπτωσης κρίνεται μικρή, λόγω του τοπικού χαρακτήρα των παρεμβάσεων
Χρονικός ορίζοντας της μεταβολής	Μεσοπρόθεσμος - Μόνιμος	Η εμφάνιση βελτίωσης γίνεται ορατή μεσοπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Αθροιστικότητα ή συνέργεια	Πιθανή	Αναμένεται αλληλεπίδραση με πιθανές μεταβολές σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες π.χ. ύδατα, κλπ
Δυνατότητα πρόληψης	-	Η συνισταμένη κατεύθυνση της επίπτωσης εκτιμάται ως θετική. Δεν αναζητούνται μέτρα πρόληψης.
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	-	
Αξιολόγηση:	Οι μικρής έντασης μεταβολές κινούνται προς τη θετική κατεύθυνση, έχουν μικρή έκταση και παραμένουν εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις. Οδηγούν δε σε καλύτερης ποιότητας εδαφικούς πόρους και αποκατάσταση της φυσικής μορφολογίας.	

4.3.5 Πληθυσμός – Ποιότητα Ζωής

Επηρεαζόμενη περιβαλλοντική παράμετρος		Πληθυσμός - Ποιότητα Ζωής - Ανθρώπινη Υγεία
Αιτίες μεταβολής		Παρεμβάσεις περιβαλλοντικής αποκατάστασης για μείωση και πρόληψη της ρύπανσης. Παρεμβάσεις προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων και βιοποικιλότητας . Υλοποίηση δράσεων εκπαίδευσης/κατάρτισης και ευαισθητοποίησης σε θέματα διαχείρισης υδάτινων πόρων. Οι παρεμβάσεις συμβάλουν στον περιορισμό των υποστρωματικών παραγόντων που μπορούν να επιδράσουν αρνητικά το επίπεδο της ποιότητας ζωής και της ανθρώπινης υγείας ή να εκθέσουν τον πληθυσμό σε περιβαλλοντικό κίνδυνο.
Ιδιότητες της επίπτωσης		Αιτιολόγηση
Κατεύθυνση επίπτωσης	Θετική	Η κατεύθυνση των μεταβολών είναι θετική
Έκταση επίπτωσης	Μέση	Το Πρόγραμμα είναι εφαρμόσιμο στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας, αλλά λόγω του μικρού σχετικά χαρακτήρα του, οι προτεινόμενες δράσεις είναι τοπικού χαρακτήρα και επηρεάζουν τις τοπικές κοινωνίες.
Ένταση της επίπτωσης	Μικρή	Η ένταση της επίπτωσης κρίνεται μικρή, λόγω του έμμεσου χαρακτήρα των παρεμβάσεων
Χρονικός ορίζοντας της μεταβολής	Μεσοπρόθεσμος - Μόνιμος	Η εμφάνιση βελτίωσης γίνεται ορατή μεσοπρόθεσμα από την έναρξη των αιτιακών επεμβάσεων και παραμένει εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.
Αθροιστικότητα ή συνέργεια	Απίθανη	Λόγω της ασθενούς έντασης των επιπτώσεων η αθροιστικότητα ή συνέργεια με επιπτώσεις σε άλλες παραμέτρους δε θεωρείται πιθανή
Δυνατότητα πρόληψης	-	Η συνισταμένη κατεύθυνση της επίπτωσης εκτιμάται ως θετική. Δεν αναζητούνται μέτρα πρόληψης.
Δυνατότητα περιορισμού ή αντιστροφής	-	
Αξιολόγηση:		Οι μικρής έντασης μεταβολές κινούνται προς τη θετική κατεύθυνση, έχει μέση έκταση, μικρή ένταση και μόνιμο χαρακτήρα. Οι παρεμβάσεις του Προγράμματος θα επιφέρουν βελτίωση στην ποιότητα και ποσότητα των υδατικών πόρων και παράλληλα θα μειώσουν την έκθεση των ανθρώπων σε περιβαλλοντικό κίνδυνο και παραμένουν εάν δεν εμφανιστούν αντίρροπες τάσεις.

Τέλος, από την υλοποίηση του προγράμματος δεν αναμένονται επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές συνιστώσες:

- Αστικό Περιβάλλον
- Κλιματικοί Παράγοντες – Ενέργεια
- Πολιτιστικό Περιβάλλον
- Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Αυτό συμβαίνει διότι η φύση των πράξεων δεν επηρεάζει άμεσα τις ανωτέρω συνιστώσες.

5. ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από τους παραπάνω πίνακες συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα αναφορικά με την περιβαλλοντική αποτίμηση του προτεινόμενου Προγράμματος.

- Στην πλειονότητα των εξεταζόμενων περιβαλλοντικών συνιστωσών αναμένονται επιπτώσεις από την εφαρμογή του προτεινόμενου Προσχεδίου, οι οποίες θα είναι προς τη θετική κατεύθυνση, ενώ οι υπόλοιπες έχουν ουδέτερη κατεύθυνση.
- Οι θετικές επιπτώσεις αφορούν κυρίως στο φυσικό αλλά και στο ανθρωπογενές περιβάλλον και επικεντρώνονται στην ποιότητα και ποσότητα των διαθέσιμων υδατικών πόρων, στη διατήρηση βιοποικιλότητας – πανίδας – χλωρίδας, στην προστασία / αποκατάσταση εδάφους και τοπίου και στην προστασία του ανθρώπινου πληθυσμού έναντι περιβαλλοντικού κινδύνου.
- Αρνητικές επιπτώσεις δεν υπάρχουν γενικά, ενώ οι μικρής έντασης, κλίμακας και χρονικής διάρκειας επιβαρύνσεις , σχετίζονται με τις εκπομπές αερίων ρύπων και κατανάλωση ενέργειας από τα μηχανήματα που θα απασχοληθούν στις τοπικές παρεμβάσεις αποκατάστασης και δειγματοληψίας υδάτων, αλλά καμία από αυτές δεν παρουσιάζει ισχυρή συσχέτιση με το προτεινόμενο Πρόγραμμα.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, αποτιμάται ότι η συνολική συμβολή του προτεινόμενου Προγράμματος αναμένεται θετική στο σύνολο των περιβαλλοντικών παραμέτρων, όπου αναμένονται επιπτώσεις με μικρή έως μέση ένταση όμως, λόγω του μικρού και συμπληρωματικού χαρακτήρα του Προγράμματος .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΧΑΡΤΕΣ - ΣΧΕΔΙΑ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

σύμφωνα με το αρ.9 του Ν. 3937/2011 "Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 60/Α/31.3.2011)

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
			1 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	
			11 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	
			ΕΒΡΟΣ	
1	GR1110002	SPA	DASOS DADIAS - SOUFLI	41111,58
2	GR1110003	SCI	TREIS VRYSES	9912,62
3	GR1110004	SCI	FENGARI SAMOTHRAKIS, ANATOLIKES AKTES, VRACHONISSIDA ZOURAFA KAI THALASSIA ZONI	16437,741
4	GR1110005	SCI	VOUNA EVROU	42372,5
5	GR1110006	SPA	DELTA EVROU	12557,92
6	GR1110007	SCI	DELTA EVROU KAI DYTIKOS VRACHIONAS	9857,56
7	GR1110008	SPA	PARAPOTAMIO DASOS VOREIOU EVROU KAI ARDA	25931,73
8	GR1110009	SPA	NOTIO DASIKO SYMPLEGMA EVROU	29275,36
9	GR1110010	SPA	OREINOS EVROS - KOILADA DEREIOU	48907,49
10	GR1110011	SPA	KOILADA ERYTHROPOTAMOU: ASVESTADES, KOUFOVOUNO, VRYSIKA	9587,12
11	GR1110012	SPA	SAMOTHRAKI: OROS FENGARI KAI PARAKTIA ZONI	21021,87
			ΞΑΝΘΗ	
12	GR1120003	SCI	OROS CHAINTOU - KOULA KAI GYRO KORYFES	3491,99
13	GR1120004	SPA	STENA NESTOU	8752,99
14	GR1120005	SCI	AISTHITIKO DASOS NESTOU	2335,86
			ΡΟΔΟΠΗ	
15	GR1130006	SCI	POTAMOS FILIOURIS	2058,44
16	GR1130007	SCI	POTAMOS KOMPSATOS (NEA KOITI)	423,65
17	GR1130008	SCI	MARONEIA - SPILAION	1,31
18	GR1130009	SCI	LIMNES KAI LIMNOTHALASSES TIS THRAKIS - EVRYTERI PERIOCHI KAI PARAKTIA ZONI	29455,98
19	GR1130010	SPA	LIMNES VISTONIS, ISMARIS - LIMNOTHALASSES PORTO LAGOS, ALYKI PTELEA, XIROLIMNI, KARATZA	18217,14
20	GR1130011	SPA	KOILADA FILIOURI	37565,9
21	GR1130012	SPA	KOILADA KOMPSATOU	16600,86
			ΔΡΑΜΑ	
22	GR1140001	SCI	DASOS FRAKTOU	1090,05
23	GR1140002	SCI	RODOPI (SIMYDA)	6715,45
24	GR1140003	SCI	PERIOCHI ELATIA, PYRAMIS KOUTRA	7447,1
25	GR1140004	SCI	KORYFES OROUS FALAKRO	9845,62
26	GR1140008	SPA	KENTRIKI RODOPI KAI KOILADA NESTOU	105948,3
27	GR1140009	SPA	OROS FALAKRO	24961,75
			ΚΑΒΑΛΑ	
28	GR1150001	SPA	DELTA NESTOU KAI LIMNOTHALASSES KERAMOTIS KAI NISOS THASOPOULA	14624,76
29	GR1150005	SCI	KORYFES OROUS PANGAIO	10345,47
30	GR1150008	SCI	ORMOS POTAMIAS - AKR. PYRGOS EOS N. GRAMVOUSSA	357,89
31	GR1150009	SCI	KOLPOS PALAIΟΥ - ORMOS ELEFThERON	1168,27
32	GR1150010	SCI	DELTA NESTOU KAI LIMNOTHALASSES KERAMOTIS - EVRYTERI PERIOCHI KAI PARAKTIA ZONI	22484,63
33	GR1150011	SPA	OROS PANGAIO KAI NOTIES YPOREIES TOU	24384
34	GR1150012	SPA	THASOS (OROS YPSARIO KAI PARAKTIA ZONI) KAI NISIDES KOINYRA, XIRONISI	17592,29
			12 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
			ΗΜΑΘΙΑ	
35	GR1210001	SCI	OROS VERMIO	25555,14
36	GR1210002	SCI	STENA ALIAKMONA	3623,73
			ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	
37	GR1220001	SCI	LIMNES VOLVI KAI LAGKADA - EVRYTERI PERIOCHI	26947,81
38	GR1220002	SCI	DELTA AXIOU - LOUDIA - ALIAKMONA - EVRYTERI PERIOCHI - AXIOUPOLI	33676,35
39	GR1220003	SCI	STENA RENTINAS - EVRYTERI PERIOCHI	2905,16
40	GR1220005	SCI-SPA	LIMNOTHALASSA ANGELOCHORIOU	377,2
41	GR1220009	SPA	LIMNES KORONEIAS - VOLVIS, STENA RENTINAS KAI EVRYTERI PERIOCHI	161631,33
42	GR1220010	SPA	DELTA AXIOU - LOUDIA - ALIAKMONA - ALYKI KITROUS	29647,09
43	GR1220011	SPA	LIMNOTHALASSA EPANOMIS	689,4
44	GR1220012	SCI	LIMNOTHALASSA EPANOMIS KAI THALASSIA PARAKTIA ZONI	830,38
			ΚΙΑΚΙΣ	
45	GR1230001	SCI	LIMNI PIKROLIMNI	1089,35
46	GR1230002	SCI	YDROCHARES DASOS MOURION	774,92
47	GR1230003	SPA	LIMNI DOIRANI	2126,12
48	GR1230004	SPA	LIMNI PIKROLIMNI - XILOKERATEA	2012,31
49	GR1230005	SPA	PERIOCHI ELOUS ARTZAN	1717,78
50	GR1230006	SPA	PERIOCHI ANTHOFYTU	3309,58
			ΠΕΛΛΑ	
51	GR1240001	SCI	KORYFES OROUS VORA	40435,09
52	GR1240002	SCI	ORI TZENA	12576,93
53	GR1240003	SCI	OROS PAIKO	35252
54	GR1240004	SCI	LIMNI AGRA	1249,75
55	GR1240005	SCI	STENA APSALOU - MOGLENITSAS	6110,57
56	GR1240006	SPA	LIMNI KAI FRAGMA AGRA	1385,76
57	GR1240007	SPA	ORI TZENA KAI PINOVO	20066,86
58	GR1240008	SPA	OROS VORAS	79453,65
59	GR1240009	SPA	OROS PAIKO, STENA APSALOU KAI MOGLENITSAS	91735,74
			ΠΙΕΡΙΑ	
60	GR1250001	SCI-SPA	OROS OLYMPOS	19139,59
61	GR1250002	SCI	PIERIA ORI	16640,29
62	GR1250003	SCI	OROS TITAROS	5325,05
63	GR1250004	SCI	ALYKI KITROUS - EVRYTERI PERIOCHI	1440,56
			ΣΕΡΡΕΣ	
64	GR1260001	SCI	LIMNI KERKINI - KROUSIA - KORYFES OROUS BELES, ANGISTRO - CHAROPO	78303,96
65	GR1260002	SCI-SPA	EKVOLES POTAMOU STRYMONA	1297,1
66	GR1260003	SCI	AI GIANNIS - EPTAMYLOI	327,29
67	GR1260004	SCI	KORYFES OROUS MENOIKION - OROS KOUSKOURAS - YPSOMA	23288,69
68	GR1260005	SCI	KORYFES OROUS ORVILOS	4871,04
69	GR1260007	SCI	ORI VRONTOUS - LAILIAS - EPIMIKES	6799,47
70	GR1260008	SPA	TECHNITI LIMNI KERKINIS - OROS KROUSIA	27712,64
71	GR1260009	SPA	KOILADA TIMIOU PRODROMOU-MENOIKION	29650,86
72	GR1260010	SPA	OROS BELES	25310,84
			ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	
73	GR1270001	SCI	OROS CHOLOMONTAS	15543,63

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
74	GR1270002	SCI	OROS ITAMOS - SITHONIA	18031,62
75	GR1270003	SCI	CHERSONISOS ATHOS	33567,805
76	GR1270004	SCI-SPA	LIMNOTHALASSA AGIOU MAMA	633,15
77	GR1270005	SCI	OROS STRATONIKON - KORYFI SKAMNI	8128,17
78	GR1270007	SCI	AKROTIRIO ELIA - AKROTIRIO KASTRO - EKVOLI RAGOULA	532,82
79	GR1270008	SCI	PALIOURI - AKROTIRI	286,11
80	GR1270009	SCI	PLATANITSI - SYKIA: AKR. RIGAS - AKR. ADOLO	988,96
81	GR1270010	SCI	AKROTIRIO PYRGOS - ORMOS KYPSAS - MALAMO	1150,97
82	GR1270012	SPA	OROS CHOLOMONTAS	26413,93
83	GR1270013	SPA	YGROTOPOI NEAS FOKAIAS	439,58
84	GR1270014	SPA	CHERSONISOS SITHONIAS	23451,17
			13 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	
			ΓΡΕΒΕΝΑ	
85	GR1310001	SCI	VASILITSA	8012,78
86	GR1310002	SPA	VALIA KALNTA KAI TECHNITI LIMNI AOOU	14660,48
87	GR1310003	SCI	ETHNIKOS DRYMOS PINDOU (VALIA KALNTA) - EVRYTERI PERIOCHI	6838,25
88	GR1310004	SPA	ORI ORLIAKAS KAI TSOURGIAKAS	10230,54
			ΚΑΣΤΟΡΙΑ	
89	GR1320001	SCI	LIMNI KASTORIAS	4732,5
90	GR1320002	SCI-SPA	KORYFES OROUS GRAMMOS	34357,03
91	GR1320003	SPA	LIMNI ORESTIAS (KASTORIAS)	3833,35
			ΚΟΖΑΝΗ	
92	GR1330001	SCI	OROS VOURINOS (KORYFI ASPROVOUNI)	764,05
93	GR1330002	SPA	ORI VOREIOU VOURINOY KAI MELLIA	17855,79
			ΦΛΩΡΙΝΑ	
94	GR1340001	SCI-SPA	ETHNIKOS DRYMOS PRESPON	26613,06
95	GR1340003	SCI-SPA	ORI VARNOUNTA	6076,62
96	GR1340004	SCI	LIMNES VEGORITIDA - PETRON	12569,02
97	GR1340005	SCI	LIMNES CHEIMADITIDA - ZAZARI	4064,39
98	GR1340006	SCI	OROS VERNON - KORYFI VITSI	8202,13
99	GR1340007	SPA	LIMNI PETRON	6696,16
100	GR1340008	SPA	LIMNES CHEIMADITIDA KAI ZAZARI	5193,17
			14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ	
			ΚΑΡΔΙΤΣΑ	
101	GR1410001	SCI	PERIOCHI LIMNIS TAVROPOY	2982,05
102	GR1410002	SCI	AGRAFA	9753,02
			ΛΑΡΙΣΑ	
103	GR1420001	SCI	KATO OLYMPOS - KALLIPEFKI	12437,76
104	GR1420003	SCI	AISTHITIKO DASOS OSSAS	19580,19
105	GR1420004	SCI	KARLA - MAVROVOUNI - KEFALOVRYSO VELESTINOY - NEOCHORI	43435,5
106	GR1420005	SCI-SPA	AISTHITIKO DASOS KOILADAS TEMPON	1335,87
107	GR1420006	SPA	OROS MAVROVOUNI	37126,92
108	GR1420007	SPA	OROS OSSA	24125,98
109	GR1420008	SPA	KATO OLYMPOS, OROS GODAMANI KAI KOILADA RODIAS	24572,05
110	GR1420009	SPA	STENA KALAMAKIOY KAI ORI ZARKOY	4169,49
111	GR1420010	SCI	STENA KALAMAKIOY	474,19
112	GR1420011	SPA	PERIOCHI THESSALIKOY KAMPOY	95596,12
113	GR1420012	SPA	PERIOCHI FARSALON	4928,54
114	GR1420013	SPA	PERIOCHI TYRNAVOY	9476,99

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
115	GR1420014	SPA	PERIOCHI ELASSONAS	7369,38
116	GR1420015	SPA	DELTA ΠΙΝΕΙΟΥ	3359,16
			ΜΑΓΝΗΣΙΑ	
117	GR1430001	SCI	OROS ΠΙΛΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΟΝΙ	31112,16
118	GR1430002	SCI	ΚΟΥΡΙ ΑΛΜΥΡΟΥ - ΑΓΙΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	100,23
119	GR1430003	SCI	ΣΚΙΑΘΟΣ: ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΒΡΥΤΕΡΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	88,82
120	GR1430004	SCI	ΕΘΝΙΚΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΑΡΚΟ ΑΛΟΝΝΙΣΟΥ - ΒΟΡΕΙΟΝ ΣΠΟΡΑΔΟΝ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΣΚΟΠΕΛΟΣ	249145,6
121	GR1430005	SPA	ΝΙΣΙΑ ΚΥΡΑ ΠΑΝΑΓΙΑ, ΠΙΠΕΡΙ, ΨΑΘΟΥΡΑ ΚΑΙ ΓΥΡΟ ΝΙΣΙΔΕΣ ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΝΙΣΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ, ΛΕΧΟΥΣΑ, ΓΑΙΔΟΥΡΟΝΙΣΙΑ	12967,39
122	GR1430006	SPA	ΟΡΟΣ ΟΘΡΥΣ, ΒΟΥΝΑ ΓΚΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΦΑΡΑΝΓΙ ΠΑΛΑΙΟΚΕΡΑΣΙΑΣ	31079,47
123	GR1430007	SPA	ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΑΜΙΕΦΤΙΡΟΝ ΠΡΟΙΝ ΛΙΜΝΙΣ ΚΑΡΛΑΣ	12416,33
124	GR1430008	SPA	ΟΡΟΣ ΠΙΛΙΟ	36193,78
			ΤΡΙΚΑΛΑ	
125	GR1440001	SCI	ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΣ	20094,1
126	GR1440002	SCI	ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)	50431,17
127	GR1440003	SCI	ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΙ - ΜΕΤΕΟΡΑ	60625,02
128	GR1440005	SPA	ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΙ ΚΑΙ ΜΕΤΕΟΡΑ	72047,1
129	GR1440006	SPA	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΚΟΖΙΑΚΑ	19726,47
			2 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
			21 ΗΠΕΙΡΟΣ	
			ΑΡΤΑ	
130	GR2110001	SCI	ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ, ΔΕΛΤΑ ΛΟΥΡΟΥ ΚΑΙ ΑΡΑΧΘΟΥ (ΡΕΤΡΑ, ΜΥΤΙΚΑΣ, ΕΒΡΥΤΕΡΙ ΠΕΡΙΟΧΗ)	28787,56
131	GR2110002	SCI	ΟΡΙ ΑΘΑΜΑΝΟΝ (ΝΕΡΑΙΔΑ)	18695,33
132	GR2110004	SPA	ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ, ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΤΑΦΟΥΡΚΟ ΚΑΙ ΚΟΡΑΚΟΝΙΣΙΑ	23010,75
133	GR2110006	SPA	ΚΟΙΛΑΔΑ ΑΧΕΛΟΟΥ ΚΑΙ ΟΡΙ ΒΑΛΤΟΥ	46737,83
			ΘΕΣΣΑΛΙΑ	
134	GR2120001	SCI	ΕΚΒΟΛΕΣ (ΔΕΛΤΑ) ΚΑΛΑΜΑ	8531,43
135	GR2120002	SCI	ΕΛΟΣ ΚΑΛΟΔΙΚΗ	786,78
136	GR2120003	SCI	ΛΙΜΝΗ ΛΙΜΝΟΡΟΥΛΑ	579,5
137	GR2120004	SCI	ΣΤΕΝΑ ΚΑΛΑΜΑ	1820,3
138	GR2120005	SPA	ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΕΚΒΟΛΟΝ ΚΑΛΑΜΑ ΚΑΙ ΝΙΣΟΣ ΠΡΑΣΟΥΔΙ	8541,93
139	GR2120006	SPA	ΕΛΙ ΚΑΛΟΔΙΚΗ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΙ, ΚΑΡΤΕΡΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΗ ΠΡΟΝΤΑΝΙ	1807,98
140	GR2120007	SPA	ΣΤΕΝΑ ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΥ	3482,75
141	GR2120008	SPA	ΟΡΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ, ΣΤΕΝΑ ΚΑΛΑΜΑ ΚΑΙ ΣΤΕΝΑ ΑΧΕΡΟΝΤΑ	11691,56
142	GR2120009	SPA	ΟΡΙ ΤΣΑΜΑΝΤΑ, ΦΙΛΙΑΤΟΝ, ΦΑΡΜΑΚΟΒΟΥΝΙ, ΜΕΓΑΛΗ ΡΑΧΗ	19854,15
			ΙΩΑΝΝΙΝΑ	
143	GR2130001	SCI	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΒΙΚΟΥ - ΑΟΟΥ	12794,25
144	GR2130002	SCI-SPA	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΣΜΟΛΙΚΑΣ	19975,72
145	GR2130004	SCI	ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΜΙΜΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ	33114,95
146	GR2130005	SCI-SPA	ΛΙΜΝΗ ΙΩΑΝΝΙΝΟΝ	2690,13
147	GR2130006	SCI	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΤΣΟΒΟΥ (ΑΝΙΛΙΟ - ΚΑΤΑΡΑ)	7328,82
148	GR2130007	SCI-SPA	ΟΡΟΣ ΛΑΚΜΟΣ (ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ)	20123,52
149	GR2130008	SCI	ΟΡΟΣ ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ	8435,99
150	GR2130009	SPA	ΟΡΟΣ ΤΥΜΦΙ (ΓΚΑΜΙΛΑ)	27416,44

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
151	GR2130010	SPA	OROS DOUSKON, ORAIOKASTRO, DASOS MEROPIS, KOILADA GORMOU, LIMNI DELVINAKIOU	17409,73
152	GR2130011	SPA	KENTRIKO ZAGORI KAI ANATOLIKO TMIMA OROUS MITSIKELI	53407,84
153	GR2130012	SPA	EVRYTERI PERIOCHI POLIS IOANNINON	22459,67
154	GR2130013	SPA	EVRYTERI PERIOCHI ATHAMANIKON OREON	65236,53
			ΠΡΕΒΕΖΑ	
155	GR2140001	SCI	EKVOLES ACHERONTA (APO GLOSSA EOS ALONAKI) KAI STENA ACHERONTA	4627,67
156	GR2140003	SCI	PARAKTIA THALASSIA ZONI APO PARGA EOS AKROTIRIO AGIOS THOMAS (PREVEZA), AKR. KELADIO - AG. THOMAS	1529,16
			22 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	
			ΖΑΚΥΝΘΟΣ	
157	GR2210001	SCI-SPA	DYTIKES KAI VOREIOANATOLIKES AKTES ZAKYNTHOU	21419,24
158	GR2210002	SCI	KOLPOS LAGANA ZAKYNTHOU (AKR. GERAKI - KERI) KAI NISIDES MARATHONISI KAI PELOUZO	6957,7
159	GR2210003	SCI	NISOI STROFADES	523,13
160	GR2210004	SPA	NISIDES STAMFANI KAI ARPYIA (STROFADES)	136,01
			ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	
161	GR2220001	SCI	KALON OROS KEFALONIAS	2566,19
162	GR2220002	SCI	ETHNIKOS DRYMOS AINOY	2779,43
163	GR2220003	SCI	ESOTERIKO ARCHIPELAGOS IONIOY (MEGANISI, ARKOUDI, ATOKOS, VROMONAS)	88333,27
164	GR2220004	SCI	PARAKTIA THALASSIA ZONI APO ARGOSTOLI EOS VLACHATA (KEFALONIA) KAI ORMOS MOUNTA	3736,16
165	GR2220005	SCI	DYTIKES AKTES KEFALONIAS - STENO KEFALONIAS ITHAKIS VOREIA ITHAKI (AKROTIRIA GERO GKOMPOS - DRAKOU PIDIMA - KENTRI - AG. IOANNIS)	18742,55
166	GR2220006	SPA	KEFALONIA: AINOS, AGIA DYNATI KAI KALON OROS	20715,15
			ΚΕΡΚΥΡΑ	
167	GR2230001	SCI-SPA	LIMNOTHALASSA ANTINIOTI (KERKYRA)	187,95
168	GR2230002	SCI	LIMNOTHALASSA KORISSION (KERKYRA)	2292,38
169	GR2230003	SCI-SPA	ALYKI LEFKIMMIS (KERKYRA)	242,97
170	GR2230004	SCI	NISOI PAXOI KAI ANTIPAXOI	5649,66
171	GR2230005	SCI	PARAKTIA THALASSIA ZONI APO KANONI EOS MESONGI (KERKYRA)	888
172	GR2230007	SPA	LIMNOTHALASSA KORISSION (KERKYRA) KAI NISOS LAGOUDIA	1050,98
173	GR2230008	SPA	DIAPONTIA NISIA (OTHONOY, EREIKOUSA, MATHRAKI KAI VRACHONISIDES)	10146,26
			ΛΕΥΚΑΔΑ	
174	GR2240001	SCI-SPA	LIMNOTHALASSES STENON LEFKADAS (PALIONIS - AVLIMON) KAI ALYKES LEFKADAS	2143,4
175	GR2240002	SCI	PERIOCHI CHORTATON (LEFKADA)	1255,59
			23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
			ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	
176	GR2310001	SCI	DELTA ACHELOOY, LIMNOTHALASSA MESOLONGIOY - AITOLIKOY, EKVOLES EVINOY, NISOI ECHINADES, NISOS PETALAS	35509,89
177	GR2310004	SCI	OROS PANAITOLIKO	18542,03
178	GR2310005	SCI	OROS VARASOVA	1443,3
179	GR2310006	SCI	LIMNES VOULKARIA KAI SALTINI	3122,62
180	GR2310007	SCI	LIMNI AMVRAKIA	2204,75

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
181	GR2310008	SCI	LIMNI OZEROS	1258,49
182	GR2310009	SCI	LIMNES TRICHONIDA KAI LYSIMACHEIA	14279,8
183	GR2310010	SCI	OROS ARAKYNTHOS KAI STENA KLEISOURAS	13331,28
184	GR2310011	SPA	OROS TSEREKAS (AKARNANIKA)	5096,43
185	GR2310013	SPA	LIMNI LYSIMACHEIA	2274,63
186	GR2310014	SPA	LIMNI VOULKARIA	3272,7
187	GR2310015	SPA	DELTA ACHELOOU, LIMNOTHALASSA MESOLONGIOU - AITOLIKOU KAI EKVOLES EVINOU, NISOI ECHINADES, NISOS PETALAS, DYTIKOS ARAKYNTHOS KAI STENA KLEISOURAS	44185,62
188	GR2310016	SPA	LIMNI AMVRAKIA	1904,43
			ΑΧΑΪΑ	
189	GR2320001	SCI	LIMNOTHALASSA KALOGRIAS, DASOS STROFYLIAS KAI ELOS LAMIAS, ARAXOS	3533,89
190	GR2320002	SCI	OROS CHELMOS KAI YDATA STYGOS	17493,03
191	GR2320003	SCI	FARANGI VOURAIKOU	2176,31
192	GR2320004	SCI	AISTHITIKO DASOS KALAVRYTON	2386,08
193	GR2320005	SCI	ORI BARMAS KAI KLOKOS, FARANGI SELINOUNTA	6042,57
194	GR2320006	SCI-SPA	ALYKI AIGIOU	31,98
195	GR2320007	SCI	OROS PANACHAIKO	12219,51
196	GR2320008	SCI	OROS ERYMANTHOS	19332,14
197	GR2320009	SCI	SPILAIΟ KASTRION	308,02
198	GR2320010	SPA	ORI BARMAS, KLOKOS, FARANGI SELINOUNTA	15705,36
199	GR2320011	SPA	YGROTOPOI KALOGRIAS-LAMIAS KAI DASOS STROFYLIAS	6566,21
200	GR2320012	SPA	OROS ERYMANTHOS	38983,48
201	GR2320013	SPA	OROS CHELMOS (AROANIA) - FARANGI VOURAIKOU KAI PERIOCHI KALAVRYTON	32169,19
			ΗΛΕΙΑ	
202	GR2330002	SCI-SPA	OROPEDIO FOLOIS	9741,96
203	GR2330003	SCI	EKVOLES (DELTA) PINEIOU	903,81
204	GR2330004	SCI	OLYMPIA	314,83
205	GR2330005	SCI	THINES KAI PARALIAKO DASOS ZACHAROS, LIMNI KAI AFA, STROFYLIA, KAKOVATOS	3274,18
206	GR2330006	SCI	LIMNOTHALASSA KOTYCHI, BRINIA	1314,63
207	GR2330007	SCI	PARAKTIA THALASSIA ZONI APO AKR. KYLLINI EOS TOUMPI - KALOGRIA	13166,35
208	GR2330008	SCI	THALASSIA PERIOCHI KOLPOU KYPARISSIAS: AKR. KATAKOLO - KYPARISSIA	11042,19
209	GR2330009	SPA	LIMNOTHALASSA KOTYCHI - ALYKI LECHAINON	2337,83
			24 ΣΤΕΡΑ ΕΛΛΑΔΑ	
			ΒΟΙΩΤΙΑ	
210	GR2410001	SCI	LIMNES YLIKI KAI PARALIMNI - SYSTIMA VOIOTIKOU KIFISOU	11606,5
211	GR2410002	SPA	OROS PARNASSOS	34384
			ΕΥΒΟΙΑ	
212	GR2420001	SCI	OROS OCHI - KAMPOS KARYSTOU - POTAMI - AKROTIRIO KAFIREFS - PARAKTIA THALASSIA ZONI	15948,13
213	GR2420002	SCI	DIRFYS: DASOS STENIS - DELFI	1297,73
214	GR2420004	SCI	MEGALO KAI MIKRO LIVARI - DELTA XERIA - YDROCHARES DASOS AG. NIKOLAOU - PARAKTIA THALASSIA ZONI	482,19
215	GR2420006	SCI-SPA	SKYROS: OROS KOCHYLAS	4088,91
216	GR2420007	SPA	MEGALO KAI MIKRO LIVARI - DELTA XERIA	1040,84
217	GR2420008	SPA	LIMNI DYSTOS	2636,11

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
218	GR2420009	SPA	NISIDES SKYROU	466,74
219	GR2420010	SPA	OROS KANTILI	6243,38
220	GR2420011	SPA	ORI KENTRIKIS EVVOIAS, PARAKTIA ZONI KAI NISIDES	39308,13
221	GR2420012	SPA	OROS OCHI, PARAKTIA ZONI KAI NISIDES	33385,47
			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	
222	GR2430001	SCI	OROS TYMFRISTOS (VELOUCHI)	3407,86
223	GR2430002	SPA	ORI AGRAFA	39061,6
			ΦΘΙΩΤΙΔΑ	
224	GR2440002	SCI	KOILADA KAI EKVOLES SPERCHEIΟΥ - MALIAKOS KOLPOS	47547,07
225	GR2440003	SCI	FARANGI GORGOPOTAMOU	523,02
226	GR2440004	SCI	ETHNIKOS DRYMOS OITIS	6980,86
227	GR2440005	SPA	KATO ROUS KAI EKVOLES SPERCHEIΟΥ POTAMOU	10969,51
228	GR2440006	SCI	OROS KALLIDROMO	6684,85
229	GR2440007	SPA	ETHNIKOS DRYMOS OITIS - KOILADA ASOPOU	13088,4
			ΦΩΚΙΔΑ	
230	GR2450001	SCI	ORI VARDOUSIA	19373,53
231	GR2450002	SCI	OROS GKIONA	21879,82
232	GR2450004	SCI	PARALIAKI ZONI APO NAFPAKTO EOS ITEA	10618,68
233	GR2450005	SCI	NOTIOANATOLIKOS PARNASSOS - ETHNIKOS DRYMOS PARNASSOU - DASOS TITHOREAS	18422,57
234	GR2450007	SPA	KORYFES OROUS GKIONA, CHARADRA REKA, LAZOREMA KAI VATHIA LAKKA	10399,14
235	GR2450008	SPA	OROS VARDOUSIA	24789,15
236	GR2450009	SPA	EVRYTERI PERIOCHI GALAXEIDIΟΥ	12157,27
			25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	
			ΑΡΓΟΛΙΔΑ	
237	GR2510003	SCI	AKRONAFPLIA KAI PALAMIDI	366,16
238	GR2510004	SPA	ORI ARTEMISIO KAI LYRKEIO	11477,38
			ΑΡΚΑΔΙΑ	
239	GR2520001	SCI	OROS MAINALO	22673,07
240	GR2520002	SCI	LIMNI TAKA	1033,15
241	GR2520003	SCI	LIMNOTHALASSA MOUSTOU	368,24
242	GR2520005	SCI	MONI ELONAS KAI CHARADRA LEONIDIΟΥ	6985,47
243	GR2520006	SCI	OROS PARNONAS (KAI PERIOCHI MALEVIS)	55767,52
			ΚΟΡΙΝΘΙΑ	
244	GR2530001	SCI	KORYFES OROUS KYLLINI (ZIRIA) KAI CHARADRA FLAMPOURITSA	23423,92
245	GR2530002	SCI-SPA	LIMNI STYMFALIA	1308,91
246	GR2530003	SCI	AKROKORINTHOS	589,79
247	GR2530004	SCI	OROS OLIGYRTOS	8630,65
248	GR2530005	SCI	ORI GERANEIA	6836,55
249	GR2530006	SPA	OROS ZIREIA (KYLLINI)	20479,08
			ΛΑΚΩΝΙΑ	
250	GR2540001	SCI	ORI GIDOVOUNI, CHIONOVOUNI, GAIDOUROVOUNI, KORAKIA, KALOGEROVOUNI, KOULOCHERA KAI PERIOCHI MONEMVASIAS	28797,97
251	GR2540002	SCI	PERIOCHI NEAPOLIS KAI NISOS ELAFONISOS	5493,74
252	GR2540003	SCI	EKVOLES EVROTA	5369,61
253	GR2540005	SCI	LAGKADA TRYPIS	1588,52
254	GR2540006	SPA	YGROTOPOI EKVOLON EVROTA	2172,76
255	GR2540007	SPA	ORI ANATOLIKIS LAKONIAS	37566,61

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
256	GR2540008	SPA	NOTIA MANI	31659,31
			ΜΕΣΣΗΝΙΑ	
257	GR2550001	SCI	FARANGI NEDONA (PETALON - CHANI)	1241,86
258	GR2550003	SCI	NISOI SAPIENTZA KAI SCHIZA, AKROTIRIO AKRITAS	11292,05
259	GR2550004	SCI	LIMNOTHALASSA PYLOU (DIVARI) KAI NISOS SFAKTIRIA, AGIOS DIMITRIOS	3551,97
260	GR2550005	SCI	THINES KYPARISSIAS (NEOCHORI - KYPARISSIA)	1342,86
261	GR2550006	SCI	OROS TAYGETOS	53367,45
262	GR2550007	SCI	THALASSIA PERIOCHI STENOU METHONIS	972,24
263	GR2550008	SPA	LIMNOTHALASSA GIALOVAS KAI NISOS SFAKTIRIA	1010,23
264	GR2550009	SPA	OROS TAYGETOS - LAGKADA TRYPIS	48785,87
			3 ΑΤΤΙΚΗ	
265	GR3000001	SCI-SPA	OROS PARNITHA	14902,43
266	GR3000003	SCI	ETHNIKO PARKO SCHINIA - MARATHONA	1322,26
267	GR3000004	SCI	VRAVRONA - PARAKTIA THALASSIA ZONI	2669,24
268	GR3000005	SCI	SOUNIO - NISIDA PATROKLOU KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	5374,32
269	GR3000006	SCI	YMITTOS - AISTHITIKO DASOS KAISARIANIS - LIMNI VOULIAGMENIS	8819,21
270	GR3000008	SCI	ANTIKYTHIRA - PRASONISI KAI LAGOUVARDOS	7172,14
271	GR3000010	SCI	NISIDES KYTHIRON: PRASONISI, DRAGONERA, ANTIDRAGONERA	989,13
272	GR3000011	SPA	NISIDES MYRTOOU PELAGOUS: FALKONERA, VELOPOULA, ANANES	293,19
273	GR3000012	SPA	NISOS ANTIKYTHIRA KAI NISIDES PRASONISI, LAGOUVARDOS, PLAKOULITHRA KAI NISIDES THYMONIES	2009,73
274	GR3000013	SPA	KYTHIRA KAI GYRO NISIDES: PRASONISI, DRAGONERA, ANTIDRAGONERA, AVGO, KAPELLO, KOUFO KAI FIDONISI	5392,46
275	GR3000014	SPA	PERIOCHI LEGRENON - NISIDA PATROKLOU	2107,13
276	GR3000015	SPA	OROS YMITTOS	8319,47
277	GR3000016	SPA	YGROTOPOS SCHINIA	2079,16
			4 ΝΗΣΙΑ	
			41 Β. ΑΙΓΑΙΟ	
			ΛΕΣΒΟΣ	
278	GR4110001	SCI	LIMNOS: CHORTAROLIMNI - LIMNI ALYKI KAI THALASSIA PERIOCHI	18231,66
279	GR4110002	SCI	AGIOS EFSTRATIOS KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	6283,75
280	GR4110003	SCI	LESVOS: DYTIKI CHERSONISOS - APOLITHOMENO DASOS	20817,04
281	GR4110004	SCI	LESVOS: KOLPOS KALLONIS KAI CHERSAIA PARAKTIA ZONI	18311,04
282	GR4110005	SCI	LESVOS: KOLPOS GERAS, ELOS NTIPI KAI OROS OLYMPOS	11200,41
283	GR4110006	SPA	LIMNOS: LIMNES CHORTAROLIMNI KAI ALYKI, KOLPOS MOUDROU, ELOS DIAPORI KAI CHERSONISOS FAKOS	16292,81
284	GR4110007	SPA	LESVOS: PARAKTIOI YGROTOPOI KOLPOU KALLONIS	3513,05
285	GR4110008	SPA	NISIDES KAI VRACHONISIDES LIMNOU: NISOS SERGITSI KAI NISIDES DIAVATES, KOMPIO, KASTRIA, TIGANI, KARKALAS, PRASONISI	125,25
286	GR4110009	SPA	NISIDES LESVOU (SYMPLEGMA TOMARONISION, KYDONAS, AGIOS GEORGIOS, GLARONISI, KLP)	103,15
287	GR4110010	SPA	NOTIODYTIKI CHERSONISOS, APOLITHOMENO DASOS LESVOU	28819,44

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
288	GR4110011	SPA	OROS OLYMPOS LESVOU	14787,89
289	GR4110012	SPA	VOREIA LESVOS	9347,95
290	GR4110013	SPA	LESVOS: KOLPOS GERAS, ELI NTIPI KAI CHARAMIDA	5104,87
291	GR4110014	SPA	NISOS AGIOS EFSTRATIOS KAI THALASSIA ZONI	11299,12
			ΣΑΜΟΣ	
292	GR4120001	SCI	SAMOS: PARALIA ALYKI	301,34
293	GR4120002	SCI	SAMOS: OROS AMPELOS (KARVOUNIS)	4850,12
294	GR4120003	SCI	SAMOS: OROS KERKETEFS - MIKRO KAI MEGALO SEITANI - DASOS KASTANIAS KAI LEKKAS, AKR. KATAVASIS - LIMENAS	6683,42
295	GR4120004	SCI	IKARIA - FOURNOI KAI PARAKTIA ZONI	12909
296	GR4120005	SPA	NISOS IKARIA (NOTIODYTIKO TMIMA)	7404,62
297	GR4120006	SPA	NISOS FOURNOI KAI NISIDES THYMAINA, ALATSONISI, THYMAINAKI, STRONGYLO, PLAKA, MAKRONISI, MIKROS KAI MEGALOS ANTHROPOFAGOS, AGIOS MINAS	4587,16
298	GR4120007	SPA	SAMOS: ALYKI PSILIS AMMOU	42,88
299	GR4120008	SPA	SAMOS: OROS KERKIS	9136,84
			ΧΙΟΣ	
300	GR4130001	SCI	VOREIA CHIOS KAI NISOI OINOUSSES KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	34409,93
301	GR4130002	SPA	NISIA ANTIPSARA KAI NISIDES DASKALIO, MASTROGIORGI, PRASONISI, KATO NISI, MESIAKO, KOUTSOULIA	469,76
302	GR4130003	SPA	VOREIA CHIOS	32568,76
303	GR4130004	SPA	NISIDA VENETIKO	2,88
304	GR4130005	pSCI	VRACHONISIDES KALOGEROI KAI THALASSIA ZONI	1739,1
			42 Ν. ΑΙΓΑΙΟ	
			ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ	
305	GR4210001	SCI	KASOS KAI KASONISIA - EVRYTERI THALASSIA PERIOCHI	13453,7
306	GR4210002	SCI	KENTRIKI KARPATOS: KALI LIMNI - LASTOS - KYRA PANAGIA KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	9321,9
307	GR4210003	SCI-SPA	VOREIA KARPATOS KAI SARIA KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	11297,98
308	GR4210004	SCI	KASTELLORIZO KAI NISIDES RO KAI STRONGYLI KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	1769,64
309	GR4210005	SCI	RODOS: AKRAMYTIS, ARMENISTIS, ATTAVYROS, REMATA KAI THALASSIA ZONI (KARAVOLA-ORMOS GLYFADA)	27696,216
310	GR4210006	SCI	RODOS: PROFITIS ILIAS - EPTA PIGES – PETALOUDES - REMATA	11414,258
311	GR4210007	SCI	NOTIA NISYROS KAI STRONGYLI KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	4045,82
312	GR4210008	SCI	KOS: AKROTIRIO LOUROS - LIMNI PSALIDI - OROS DIKAIOS - ALYKI - PARAKTIA THALASSIA ZONI	10138,28
313	GR4210009	SCI	ASTYPALAI: ANATOLIKO TMIMA, GYRO NISIDES KAI OFIDOUSSA KAI THALASSIA ZONI (AKR. LANTRA - AKR. VRYSI)	7027,22
314	GR4210010	SCI	ARKOI, LEIPSOI, AGATHONISI KAI VRACHONISIDES	12407,54
315	GR4210011	SCI	VRACHONISIA NOTIOU AIGAIΟΥ: VELOPOULA, FALKONERA, ANANES, CHRISTIANA, PACHEIA, FTENO, MAKRA, ASTAKIDONISIA, SYRNA - GYRO NISIA KAI THALASSIA ZONI	4568,43
316	GR4210014	SPA	NISIDES PATMOU: PETROKARAVO, ANYDROS	61,97
317	GR4210015	SPA	NISOS AGATHONISIOU KAI NISIDES: PITTA, KATSAGANI, NERONISI, STRONGYLI	1419,2

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
318	GR4210016	SPA	NISOS LEIPSOI (DYTIKO TMIMA) KAI NISIDES: FRAGKOS, MAKRONISI, PILAFI, KAPARI, KALAPODIA, MEGALO ASPRONISI, MAKRY ASPRONISI, KOULOURA, NOTIA ASPRA, SARAKINA, PIATO, PSOMOS, STAVRI, LIRA, ARETHOUSA, MANOLI	870,27
319	GR4210017	SPA	VOREIODYTIKO TMIMA ARKION KAI NISIDES: AGRELOUSA, STRONGYLI, SPALATHI, SMINERO, TSOUKA, TSOUKAKI, PSATHONISI, KALOVOLOS, MAKRONISI, AVAPTISTOS, KOMAROS	458,48
320	GR4210018	SPA	NISIDES LEROU: PIGANOUSA, MEGALO GLARONISI, MIKRO GLARONISI, LERIKO	62,11
321	GR4210019	SPA	NISIDES KALYMNOU: EPANO, NERA, SARI, TELENDOS	528,26
322	GR4210020	SPA	NISOI KINAROS KAI LEVITHA KAI NISIDES LIADIA, PLAKA, GLAROS, MAVRA	1456,97
323	GR4210021	SPA	ANATOLIKO TMIMA ASTYPALAIAS KAI NISIDES KOUNOUIPOI, FTENO, CHONDROPOULO, KOUTSOMYTIS, MONI, AGIA KYRIAKI, TIGANI, CHONDRI, LIGNO, FOKIONISIA, KATSAGRELI, PONTIKOUSSA, OFIDOUSSA, KTENIA	1459,07
324	GR4210022	SPA	NISOS SYRNA KAI NISIDES MEGALOS ADELFOΣ, MIKROS ADELFOΣ, KATSIKAS, MESONISI, PLAKIDA, STEFANIA, NAVAGIO	941,84
325	GR4210023	SPA	NISIDES KARPATHIOU PELAGOUS: MEGALO SOFRANO, SOCHAS, MIKRO SOFRANO, AVGO, DIVOUNIA, CHAMILI, ASTAKIDONISIA	351,32
326	GR4210024	SPA	NISOS TILOS KAI NISIDES: ANTITILOS, PELEKOUSA, GAIDOURONISI, GIAKOUMIS, AGIOS ANDREAS, PRASOUDA, NISI	6334,71
327	GR4210025	SPA	ANATOLIKO TMIMA NISOU SYMIS KAI NISIDES KOULOUNDROS, SESKLI, TROUMPETO, MARMARAS, KARAVOLONISI, MEGALONISI, GIALESINO, OXEIA, CHONDROS, PLATY, NIMOS	2303,1
328	GR4210026	SPA	NISOS CHALKI KAI NISIDES: KOLOFONA, PANO PRASOUDA, TRAGOUSA, STRONGYLI, AGIOS THEODOROS, MAELONISI, ALIMIA, KREVVATI, NISAKI	3622,88
329	GR4210027	SPA	KOS: LIMNI PSALIDI - ALYKI	435,59
330	GR4210028	SPA	NISOS KASOS KAI SYMPLEGMA KASONISION	5971,16
331	GR4210029	SPA	ANATOLIKI RODOS: PROFITIS ILIAS - EPTA PIGES - EKVOLI LOUTANI - KATERGO, REMA GADOURA - CHERSONISOS LINDOU - NISIDES PENTANISA KAI TETRAPOLIS, LOFOS PSALIDI	13441,91
332	GR4210030	SPA	DYTIKI RODOS: ORI ATTAVYROS & AKRAMYTIS, TECHNITI LIMNI APOLAKKIAS KAI NISIDES GEORGIΟΥ, STRONGYLI, CHTENIES & KARAVOLAS	13103,17
333	GR4210031	SPA	NOTIO AKRO RODOU, PRASONISI, YGROTOPOS LIVADI KATTAVIAS	2923,39
334	GR4210032	SPA	NISOS NISYROS KAI NISIDES	4730,82
			ΚΥΚΛΑΔΕΣ	
335	GR4220001	SCI	ANDROS: ORMOS VITALI KAI KENTRIKOS OREINOS OGTKOS	7315,31
336	GR4220002	SCI	ANAFI: CHERSONISOS KALAMOS - ROUKOUNAS	1144,38
337	GR4220003	SCI	SANTORINI: NEA KAI PALIA KAMENI - PROFITIS ILIAS	1264,25
338	GR4220004	SCI-SPA	FOLEGANDROS ANATOLIKI MECHRI DYTIKI SIKINO KAI THALASSIA ZONI	7011,23
339	GR4220005	SCI	PARAKTIA ZONI DYTIKIS MILOY	5328,25
340	GR4220006	SCI	NISOS POLYAIGOS - KIMOLOS	13897,73
341	GR4220007	SCI	NISOS ANTIMILOS - THALASSIA PARAKTIA ZONI	1260,76
342	GR4220008	SCI	SIFNOS: PROFITIS ILIAS MECHRI DYTIKES AKTES KAI THALASSIA PERIOCHI	2067,35

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
343	GR4220009	SCI	NOTIA SERIFOS	4530,84
344	GR4220010	SCI	VOREIODYTIKI KYTHNOS: OROS ATHERAS - AKROTIRIO KEFALOS KAI PARAKTIA ZONI	2855,19
345	GR4220011	SCI	ANATOLIKI KEA	7155,1
346	GR4220012	SCI	VOREIA AMORGOS KAI KINAROS, LEVITHA, MAVRA, GLAROS KAI THALASSIA ZONI	6062,45
347	GR4220013	SCI	MIKRES KYKLADES: IRAKLEIA, SCHOINOUSSA, KOUFONISIA, KEROS, ANTIKERIA KAI THALASSIA ZONI	12580,72
348	GR4220014	SCI	KENTRIKI KAI NOTIA NAXOS: ZAS KAI VIGLA EOS MAVROVOUNI KAI THALASSIA ZONI (ORMOS KARADES - ORMOS MOUTSOUNAS)	8721,71
349	GR4220016	SCI	NISOS PAROS: PETALOUDES	97,69
350	GR4220017	SCI	NISOI DESPOTIKO KAI STRONGYLO KAI THALASSIA ZONI	1858,34
351	GR4220018	SCI	SYROS: OROS SYRINGAS EOS PARALIA	783,52
352	GR4220019	SCI	TINOS: MYRSINI - AKROTIRIO LIVADA	1949,1
353	GR4220020	SCI	NISOS MILOS: PROFITIS ILIAS - EVRYTERI PERIOCHI	5271,34
354	GR4220021	SPA	NISOS IRAKLEIA, NISOI MAKARES, MIKROS KAI MEGALOS AVELAS, NISIDA VENETIKO IRAKLEIAS	1986,44
355	GR4220022	SPA	NISOI CHRISTIANA	148,79
356	GR4220023	SPA	ANAFI: ANATOLIKO KAI VOREIO TMIMA KAI GYRO NISIDES	584,62
357	GR4220024	SPA	NISOS AMORGOS (VOREIOANATOLIKO TMIMA) KAI NISIDES: PSALIDA, GRAMVOUSSA, NIKOURIA, MIKRO KAI MEGALO VIOKASTRO, KRAMVONISI, PETALIDI	3038,35
358	GR4220025	SPA	NISIDES PAROU KAI NOTIA ANTIPAROS	2414,31
359	GR4220026	SPA	NAXOS: ORI ANATHEMATISTRA, KORONOS, MAVROVOUNI, ZAS, VIGLATOURI	11948,81
360	GR4220027	SPA	NISIDES MYKONOU (RINEIA, CHTAPODIA, TRAGONISI)	1598,41
361	GR4220028	SPA	ANDROS: KENTRIKO KAI NOTIO TMIMA, GYRO NISIDES KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	22036,8
362	GR4220029	SPA	SERIFOS: PARAKTIA ZONI KAI NISIDES SERIFOPOULA, PIPERI KAI VOUS	5330,89
363	GR4220030	SPA	DYTIKI MILOS, ANTIMILOS, POLYAIGOS KAI NISIDES	9253,52
364	GR4220031	SPA	VOREIOANATOLIKI TINOS KAI NISIDES	5055,95
365	GR4220032	SPA	VOREIA SYROS KAI NISIDES	2906
366	GR4220033	pSCI-SPA	NISOS GYAROS KAI THALASSIA ZONI	26114,31
			43 ΚΡΗΤΗ	
			ΗΡΑΚΛΕΙΟ	
367	GR4310002	SCI	GIOUCHTAS - FARANGI AGIAS EIRINIS	716,05
368	GR4310003	SCI-SPA	NISOS DIA	1188,02
369	GR4310004	SCI	DYTIKA ASTEROUSIA (APO AGIOFARANGO EOS KOKKINO PYRGO)	2650,79
370	GR4310005	SCI	ASTEROUSIA (KOFINAS)	16173,89
371	GR4310006	SCI	DIKTI: OMALOS VIANNOU (SYMI - OMALOS)	3939,68
372	GR4310009	SPA	KROUSONAS - VROMONERO IDIS	7877,02
373	GR4310010	SPA	OROS GIOUCHTAS	411,94
374	GR4310011	SPA	KORYFI KOUPA (DYTIKI KRITI)	1993,16
375	GR4310012	SPA	EKVOLI GEROPOTAMOU MESARAS	684,52
376	GR4310013	SPA	ASTEROUSIA ORI (KOFINAS)	28648,47
			ΛΑΣΙΘΙ	
377	GR4320002	SCI	DIKTI: OROPEDIO LASITHIOU, KATHARO, SELENA, KRASI, SELAKANO, CHALASMENI KORYFI	34007,16

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
378	GR4320003	SCI	NISOS CHRYSI	546,54
379	GR4320004	SCI	MONI KAPSA (FARANGI KAPSA KAI GYRO PERIOCHI)	974,43
380	GR4320005	SCI	OROS THRYPTIS KAI GYRO PERIOCHI	8528,56
381	GR4320006	SCI	VOREIOANATOLIKO AKRO KRITIS: DIONYSADES, ELASA KAI CHERSONISOS SIDERO (AKRA MAVRO MOURI - VAI - AKRA PLAKAS) KAI THALASSIA ZONI	13072,7
382	GR4320008	SCI	NISOS KOUFONISI KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	804,94
383	GR4320009	SPA	VOREIOANATOLIKO AKRO KRITIS	3760,36
384	GR4320010	SPA	LAZAROS KORYFI - MADARA DIKTIS	13157,93
385	GR4320011	SPA	DIONYSADES NISOI	532,22
386	GR4320013	SPA	FARANGI SELINARI - VRACHASI	2313,5
387	GR4320014	SPA	NOTIODYTIKI THRYPTI (KOUFOTO)	1617,29
388	GR4320016	SPA	ORI ZAKROU	3914
389	GR4320017	SPA	NISOS KOUFONISI, GYRO NISIDES KAI NISIDES KAVALLOI	480,16
			PEΘYMNΟ	
390	GR4330002	SCI	OROS KEDROS	4700,27
391	GR4330003	SCI	KOURTALIOTIKO FARANGI - MONI PREVELI - EVRYTERI PERIOCHI	3642,73
392	GR4330004	SCI	PRASSANO FARANGI - PATSOS - SFAKORYAKO REMA - PARALIA RETHYMNOU KAI EKVOLI GEROPOTAMOU, AKR. LIANOS KAVOS - PERIVOLIA	13121,42
393	GR4330005	SCI	OROS IDI (VORIZIA, GERANOI, KALI MADARA)	39913,06
394	GR4330006	SPA	SOROS - AGKATHI - KEDROS	8128,93
395	GR4330007	SPA	KOURTALIOTIKO FARANGI, FARANGI PREVELI	7595,21
396	GR4330008	SPA	PRASSANO FARANGI	1121,5
397	GR4330009	SPA	OROS PSILOREITIS (NOTIODYTIKO TMIMA)	10632,24
			XANIA	
398	GR4340001	SCI	IMERI KAI AGRIA GRAMVOUSSA - TIGANI KAI FALASARNA - PONTIKONISI, ORMOS LIVADI - VIGLIA	5781,32
399	GR4340002	SCI	NISOS ELAFONISOS KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	271,75
400	GR4340003	SCI	CHERSONISOS RODOPOU - PARALIA MALEME	8797,27
401	GR4340004	SCI	ELOS - TOPOLIA - SASALOS - AGIOS DIKAIOS	7351,95
402	GR4340005	SCI	ORMOS SOUGIAS - VARDIA - FARANGI LISSOU MECHRI ANYDROUS KAI PARAKTIA ZONI	3039,87
403	GR4340006	SCI	LIMNI AGIAS - PLATANIAS - REMA KAI EKVOLI KERITI - KOILADA FASA	1211,83
404	GR4340007	SCI	FARANGI THERISSOU	497,73
405	GR4340008	SCI	LEFKA ORI KAI PARAKTIA ZONI	53363,64
406	GR4340010	SCI	DRAPANO (VOREIOANATOLIKES AKTES) - PARALIA GEORGIROUPOLIS - LIMNI KOURNA	4511,13
407	GR4340011	SCI	FRE - TZITZIFES - NIPOS	1217,6
408	GR4340012	SCI	ASFENDOU - KALLIKRATIS KAI PARAKTIA ZONI	14022,54
409	GR4340013	SCI	NISOI GAVDOS KAI GAVDOPOULA	6290,57
410	GR4340014	SPA	ETHNIKOS DRYMOS SAMARIAS - FARANGI TRYPTIS - PSILAFI - KOUSTOGERAKO	13979,76
411	GR4340015	SCI	PARALIA APO CHRYSOSKALITISSA MECHRI AKROTIRIO KRIOS	2202,53
412	GR4340016	SPA	METERIZIA AGIOS DIKAIOS - TSOUNARA - VITSILIA LEFKON OREON	6875,01
413	GR4340017	SPA	CHERSONISOS GRAMVOUSSAS KAI NISIDES IMERI KAI AGRIA GRAMVOUSSA, PONTIKONISI	2839,56
414	GR4340018	SPA	NISIDA AGIOI THEODOROI	81,52

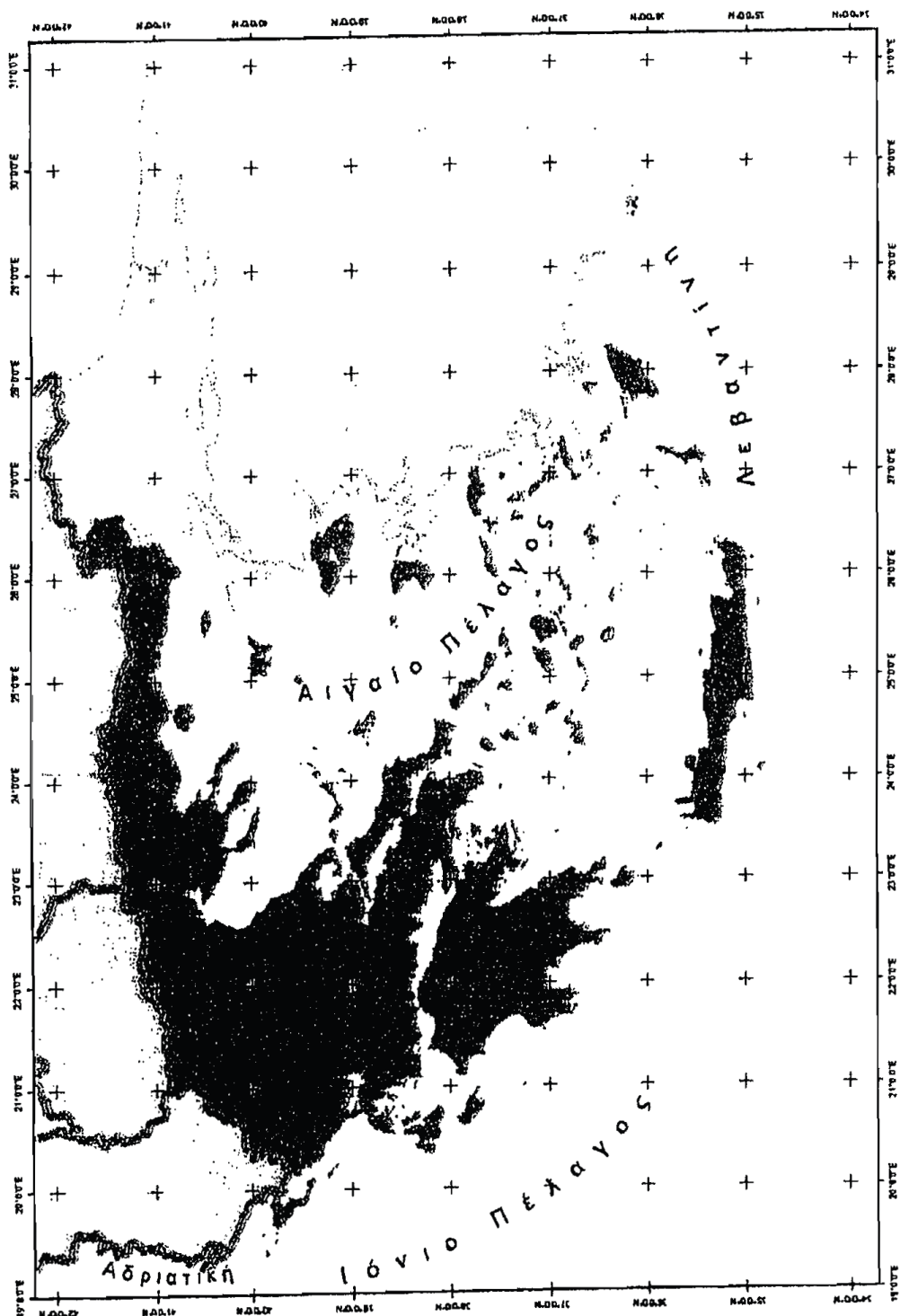
A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΠΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
415	GR4340019	SPA	FARANGI KALLIKRATIS - ARGOULIANO FARANGI - OROPEDIO MANIKA	4232,53
416	GR4340020	SPA	LIMNI AGIAS (CHANIA)	66,71
417	GR4340021	SPA	CHERSONISOS RODOPOU	2920,24
418	GR4340022	SPA	LIMNI KOURNA KAI EKVOLI ALMYROU	199,7
419	GR4340023	SPA	NOTIODYTIKI GAVDOS KAI GAVDOPOULA	1563,73

ΧΑΡΤΗΣ 1

Απόσπασμα από το Παράρτημα II του Ν.3983/2011 «Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις».

Θαλάσσιες υποπεριοχές

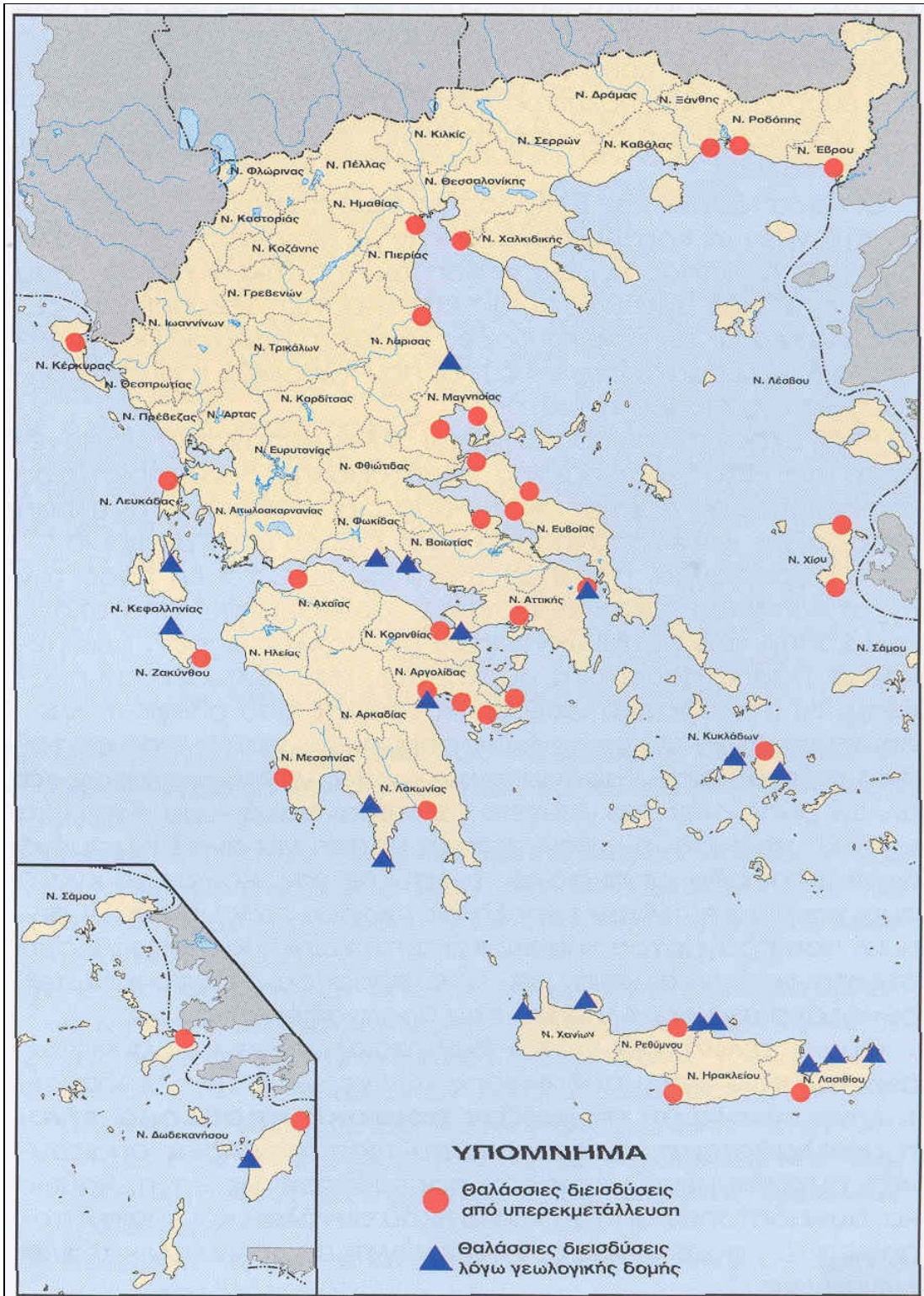
Στον ενδεικτικό χάρτη που ακολουθεί εμφανίζονται: οι θαλάσσιες υποπεριοχές «Αιγαίου Πελάγους - Θάλασσα Λεβαντίνης», «Ιονίου Πελάγους και Κεντρικής Μεσογείου» και «Αδριατικής Θάλασσας», που ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2.

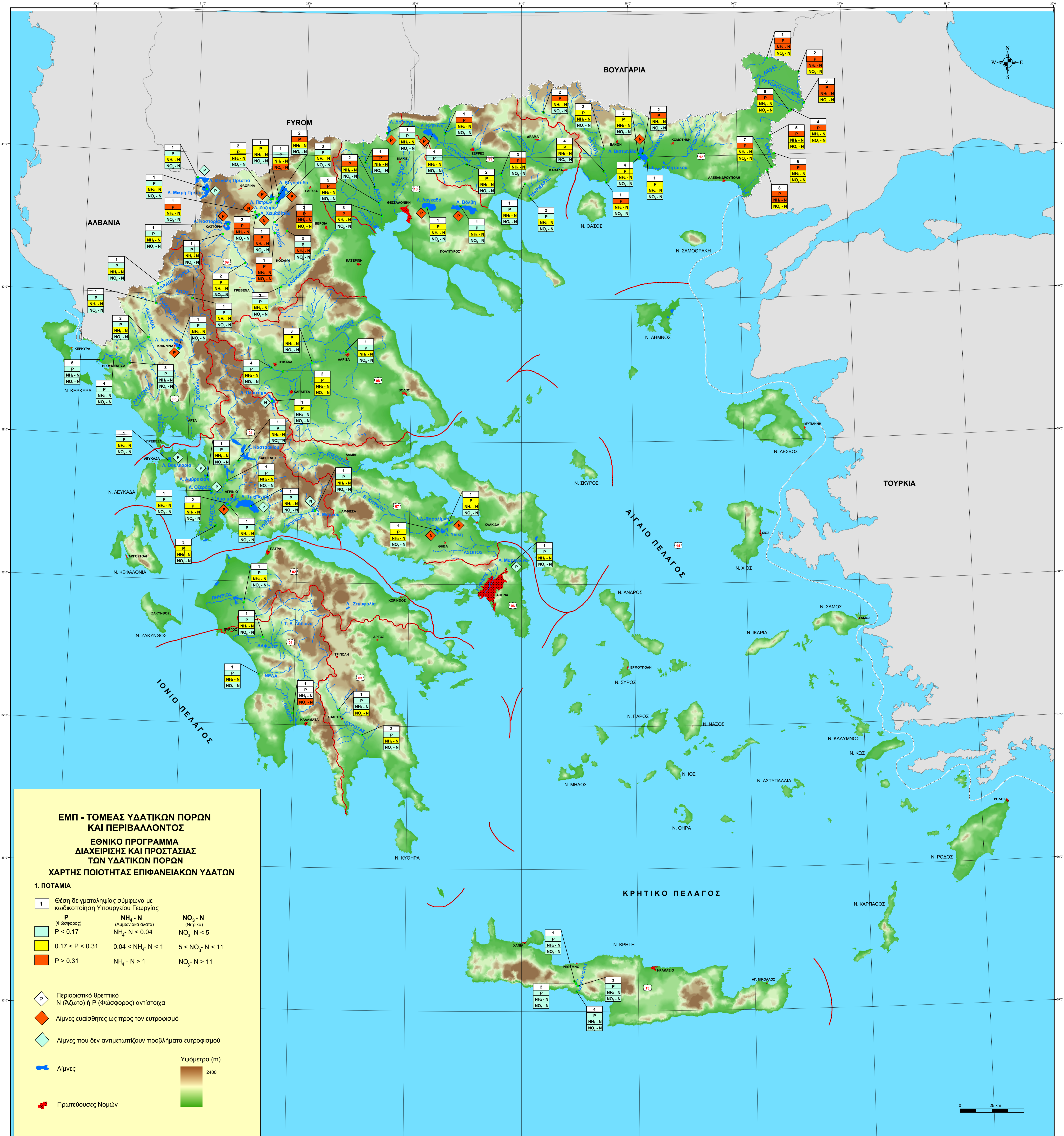
ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

**Χάρτης 3: Περιοχές υφάλμυρων υπόγειων νερών λόγω θαλάσσιας διείσδυσης
(πηγή Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης: Περγαλιώτης Π. – Παπαδάκου Στ.)**

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

ΕΜΠ - ΤΟΜΕΑΣ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

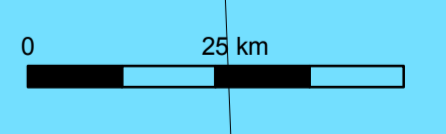
1. ΠΟΤΑΜΙΑ

1 Θέση δειγματοληψίας σύμφωνα με κωδικοποίηση Υπουργείου Γεωργίας

P (Φώσφορος)	NH ₄ -N (Αμμωνιακό άζωτο)	NO ₃ -N (Νιτρικά)
P < 0.17	NH ₄ -N < 0.04	NO ₃ -N < 5
0.17 < P < 0.31	0.04 < NH ₄ -N < 1	5 < NO ₃ -N < 11
P > 0.31	NH ₄ -N > 1	NO ₃ -N > 11

P Περιοριστικό θρεπτικό N (Αζώτο) ή P (Φώσφορος) αντίστοιχα
P Λίμνες ευαίσθητες ως προς τον ευτροφισμό
P Λίμνες που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα ευτροφισμού
— Λίμνες
+ Πρωτεύουσες Νομών

Υψόμετρα (m)

ΧΑΡΤΗΣ ΖΩΝΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΝΙΘΟΠΑΝΙΔΑ (SPA)

Υπόμνημα

- Συνοριογραμμή
- Ακτογραμμή
- Όριο νομού
- Όριο SPA

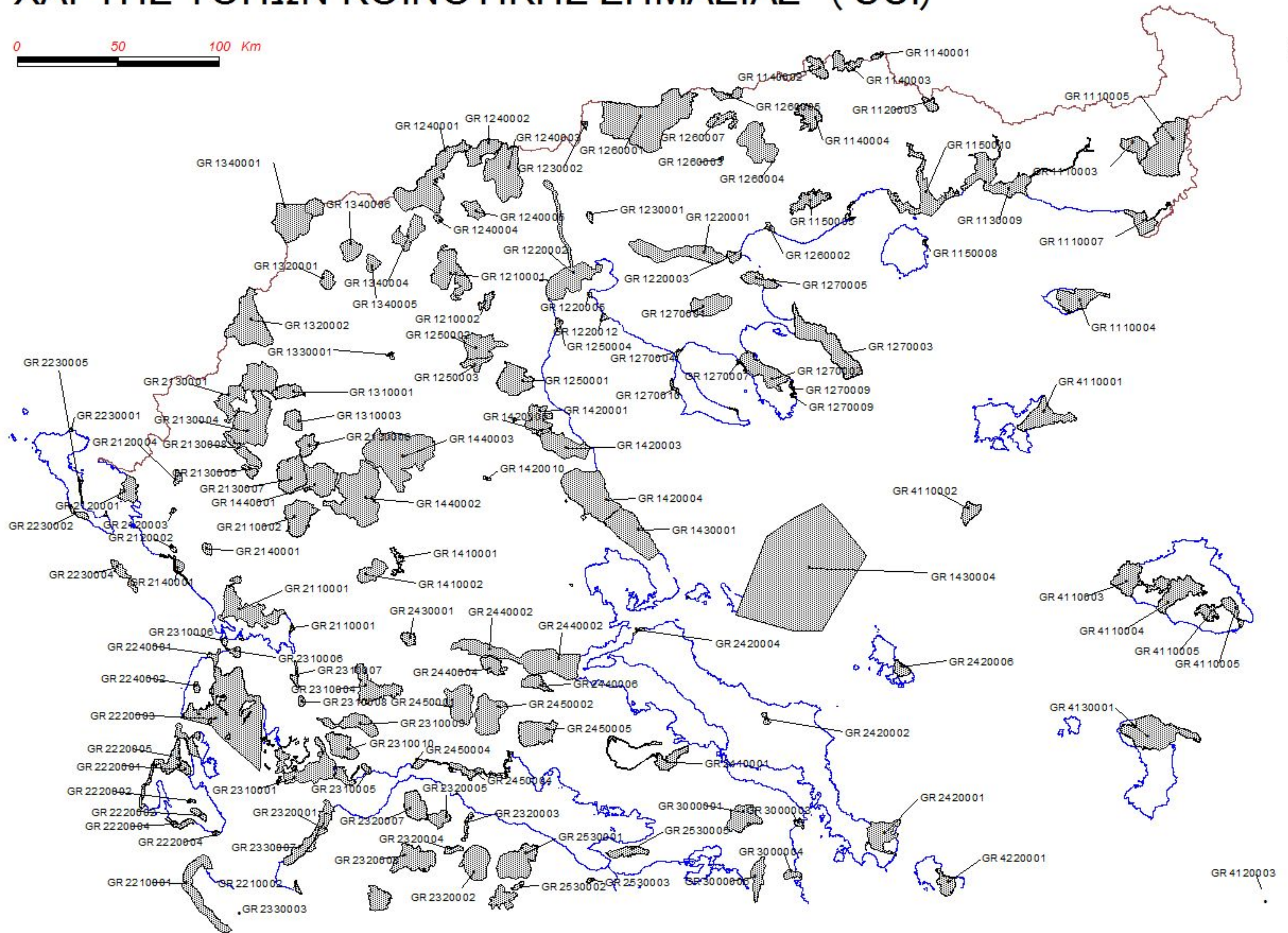

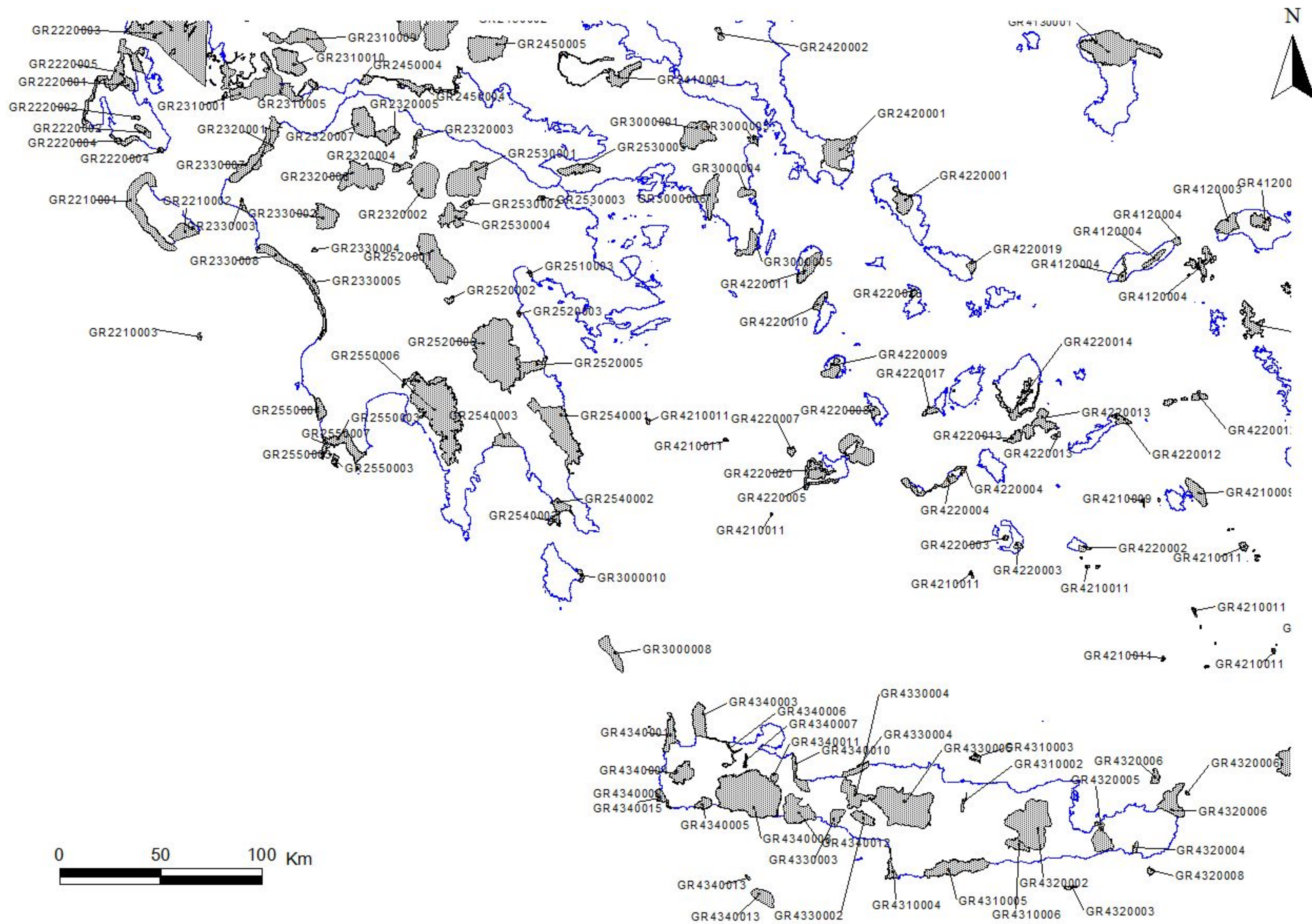

ΧΑΡΤΗΣ ΖΩΝΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΝΙΘΟΠΑΝΙΔΑ (SPA)

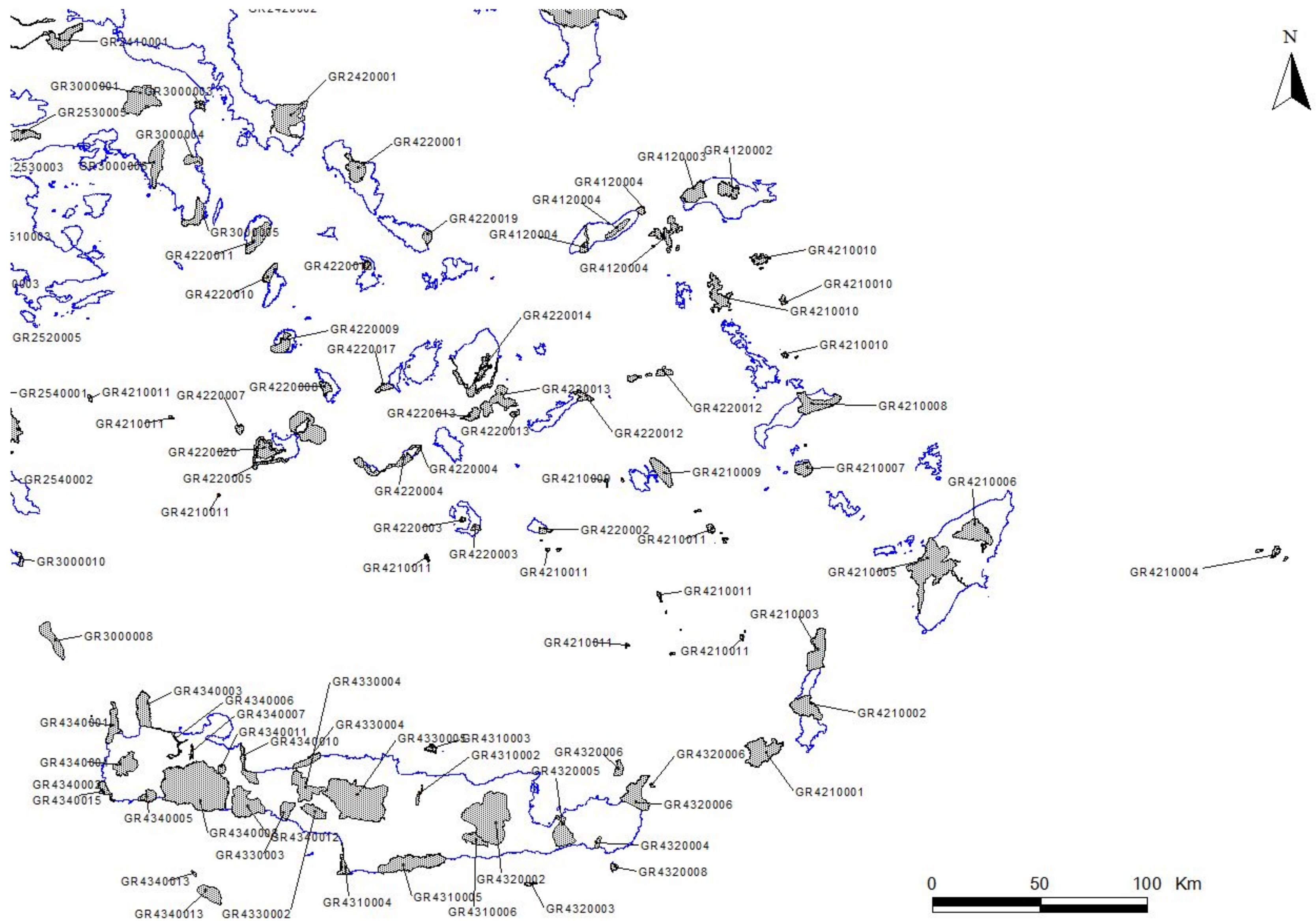

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (SCI)

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (SCI)

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (SCI)